СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXI П'ЯТНИЦЯ, 29 ЖОВТНЯ 2004 РОКУ ЧИСЛО 44 VOL. CXI FRIDAY, OCTOBER 29, 2004 No. 44

День надії нашої... День тривоги

Київ, Хрещатик, 23 жовтня. Понад 100-тисячна демонстрація на підтримку Віктора Ющенка.

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – До виборів в Україні – два дні. Загальна напруга в середовищі свідомого українства сягає краю, бо в такій мірі вирішальних, доленосних виборів за всі роки незалежності ще не було. Йдеться – ні більше, ні менше – про „бути чи не бути“. Невидимі – в індивідуальній і суспільній свідомості – барикади зведені майже по прямій лінії: за суверенну Україну і проти неї. Знаємо головних дійових осіб з обидвох боків, знаємо страшну логіку, за якою розвивається політична ситуація в Україні і все ж не втрачаємо надії. Боже, поможи!

А логіка така: якщо демократії в країні нема в період між виборами, то тим більше не може її бути під час виборів, які є її сутністю і її кульмінаційним моментом. Антидемократизм сьогоднішньої української влади виявляється в її брутальному ставленні до опозиції, зокрема до Віктора Ющенка і до всіх без винятку, хто його підтримує. Це ставлення спонукає думати, що кучмівсько-медведчуківський режим є рідною дитиною комуно-совєтської „імперії зла“, щодо якої ми даремно були певні, ніби її вже нема. Виявляється, що вона має здатність до самовідтворення – в головах і душах, в конкретних структурах, які далі служать злу і продовжують загрожувати самому існуванню українців як нації.

Останні передвиборні масові акції в Києві засвідчують, що режим Л. Кучми стоїть над законом, унеможливлюючи становлення громадянського суспільства, яке врешті-решт змусило б владу служити йому. Все має служити владі – хоч би й під багнетами.

В суботу, 23 жовтня, столиця вирувала масовим протестом проти численних спроб влади брудними методами спрямувати виборчий процес у вигідне для неї русло. Серед ефективних, на жаль, чинників є підкуп виборців. Саме для цього способу путінська Москва розщедрилася для В. Януковича на декілька сотень мільйонів долярів. В демонстрації взяло участь щонайменше 100 тисяч осіб. Їх могло бути вдвоє, втроє більше, якби посіпаки Л. Кучми та В. Януковича в областях не застосували грубу силу проти прихильників В. Ющенка. На Київщині, Черкащині, Чернігівщині, Миколаївщині, Рівенщині, Житомирщині, Івано-Франківщині місцеві влади з допомогою міліції блькували дороги, зупиняли автобуси з делегаціями, обшукували авта і людей. Напередодні міліція відбирала права на їзду в багатьох водіїв, а коли це не вдавалося, проколювала в автобусах колеса. Було багато випадків, коли людей виводили з вагонів поїзда, запихали в міліцейські авта і відвозили далеко від залізничних станцій. В гуртожитках усіх вищих навчальних закладів Харкова міліціонери наглою облавою вишукували агітаційні матеріяли на підтримку В. Ющенка і вилучали їх. В Донецькій і Луганській областях місцеві урядовці і керівники підприємств на догоду В. Януковичеві розповсюджували цілком ідіотичну чутку, нібито у випадку перемоги В. Ющенка всім, хто не вміє писати по-українськи, відрубуватимуть пальці.

Акція масового віча в Києві мала загальну назву: „Сила народу – проти брехні та фальсифікацій“, а її головними гаслами були ці два: „Ющенко переможе!“ і „Не дамо владу бандитам!“. Серця всіх чесних людей в

(Закінчення на стор. 3)

Зникнення вибухівки в Іраку

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Оприлюднена 24 жовтня вістка про зникнення в Іраку майже 400 тонн вибухівки, зокрема під час виборчої кампанії в США, викликала великий скандал і стала одним зі значних чинників цієї кампанії – як одне зі свідчень неуспіху іракської політики. Велика кількість вибухівки, зникла в Іраку відразу ж після повалення режиму Садама Гусейна. Кандидат на посаду президента США від демократів Джон Кері відразу ж звинуватив нинішнього главу держави Джорджа Буша, що той не може організувати безпеку в Іраку. Дж.Буш покищо ніяк не прокоментував історію з вибухівкою, але віце-президент Ричард Чейні підкреслив, що немає певних доказів коли саме зникли запаси вибухівки, чи не раніше до приходу американських військ.

Ото ж Ірак і боротьба з тероризмом стали головними теми передвиборчої кампанії у США.

Агенція Організації Об'єднаних Націй з ядерної енергетики – МАҐАТЕ 25 жовтня підтвердила, що з колишніх військових об'єктів в Іраку зникли кілька сотень тонн вибухівки. Голова МАҐАТЕ Мохамед Ель-Барадей поінформував того ж дня про зниклу вибухівку Раду безпеки ООН.

Речниця МАҐАТЕ Меліса Флемінґ сказала, що іракська влада повідомила кілька тижнів тому про зникнення 380 тонн вибухівки під час розграбувань одразу після війни. Вона підкреслила, що ця новина особливо турбує на тлі проблем з безпекою в Іраку і через побоювання, що вибухівка може бути використана терористами. За словами М. Флемінг, ця вибухівка була під наглядом МАҐАТЕ, оскільки вона могла теоретично бути використаною як ядерний детонатор.

Аналітики з питань оборони та безпеки кажуть, що ця новина надійшла дуже швидко після підтвердження, що апаратура іракської ядерної індустрії була розграбована, і тепер ніхто не бере на себе відповідальности за це.

День до того, в суботу, 23 жовтня, іракські бойовики застрілили 49 американцями вишколюваних новобранців нової іракської армії. Місце масового розстрілу виявлено поблизу полігону, де відбува-

(Закінчення на стор. 4)

Справді незабутній Листопад

Тарас Гунчак

О, незабутній Листопаде!
Пройдуть літа, пройдуть віки
А ти стоятимеш над нами
Як тінь Господньої руки.

Читаючи сторінки нового видання Лонгина Цегельського „Від Легенди до Правди“, пригадалися мені ці зворушливі поетичні слова Романа Купчинського, оскільки спогади Л. Цегельського, які охоплюють тільки три місяці його участи в боротьбі за самобутність української Галицької Землі – це немов гостросюжетна драма, кінця якої ще тоді не було видно. Як історик, що багато років провів в різних архівах, в мене виникло відчуття, що д-р Л. Цегельський і я часто йшли тими самими стежками до пізнання минулого, одначе його стежки цікавіші, вони переповнені людьми, які представляли різні погляди та різні підходи до розв'язки складних питань. На стежках Л. Цегельського відчувається стихія драматичних подій, і в безпосередньо переданій драмі того часу полягає вартість добре написаних спогадів – цього архіви не можуть відтворити.

Прологом до військового перевороту Першого листопада було створення, як пише д-р Л. Цегельський, Української Національної Ради, яка складалась з приблизно 70 парляментарних і соймових послів з Галичини та Буковини. Національна Рада була створена у Львові 18 жовтня 1918 року. Для організації військового перевороту Національна Рада призначила поручника Петра Бубелю, сотника Людомира Огоновського та підхорунжого Українських Січових Стрільців Дмитра Палієва. Національна Рада також створила політичний провід для підготування перевороту, який складався з Івана Кивелюка, Лонгина Цегельського та Василя Панейка. Наради відбувались кожного дня і вечора, але 31 жовтня 1918 року, о пів на дванадцяту ночі, всі розмови закінчились – слово залишилось за віськовиками, які, під командуванням Дмитра Вітовського, почали переворот в ніч на Перше листопада.

Національна драма почалась – українці, без достатньої військової сили, озброєння та адміністративної структури, перейняли владу у Львові, де панівним елементом було польське населення. Про перспективи геройської боротьби

(Закінчення на стор. 19)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Володимир Путін – в Україні

КИЇВ. – 26 вересня ввечорі президент Росії В. Путін прибув до Києва. Він пробув в Україні до 28 жовтня і взяв участь у святкуванні 60-річчя „визволення України від німецько-фашистських загарбників." З приводу візити В. Путіна до України „Gazeta Wyborcza" у своєму коментарі писала, що „він приїжджає до Києва, щоб підтримати кандидата від влади і отримати за це величезні обіцянки, що Україна зречеться європейських чи натівських мрій і вірно дотримуватиметься московського курсу". Газета висловила жаль, що В. Путіна не було в Києві у суботу, „коли понад 120 тисяч прихильників В. Ющенка прийшло на площу Лесі Українки показати владі, що не дозволять проводити вибори нового президента поза виборчими дільницями".

Генрі Кіссінджер – в Києві

КИЇВ. – Колишній секретар Державного департаменту США Генрі Кісінджер, 22 жовтня перебував у Києві на запрошення Віктора Пінчука, зятя Президента України. Він зустрівся з Президентом України Леонідом Кучмою, прем'єром Віктором Януковичем і провідником правої опозиції Віктором Ющенком.

Г. Кісінджер підтвердив, що США не віддають перевагу жодному з кандидатів у президенти і сподіваються на вільні та чесні вибори. Візита Г. Кісінджера вписується в проєкт В. Пінчука запрошувати в Україну напередодні виборів, як каже опозиція, лояльних до влади відомих американських політиків і дипломатів, аби почути оцінки дій українського керівництва. Такі стримані оцінки вже висловили у Києві колишній американський президент Джордж Буш - старший, колишній посол Джон Голбрук, екс-помічник президента з національної безпеки Збігнєв Бжезінський. Після зустрічі екс-держсекретаря з провідником опозиції В. Ющенком, повідомлення останнього про численні порушення в ході кампанії викликали шок в американського гостя. Все ж Г. Кісінджер не поділяє стурбованости офіційного Вашінгтону щодо порушень у передвиборчій кампанії, але вважає, що саме від чесности виборів залежатимуть взаємини України зі Заходом.

„США хотіли б бачити вибори без тиску, без порушень, з чесним підрахунком голосів, – сказав Г. Кісінджер. – І саме такий розвиток подій лише наблизить Україну до західного світу. Було б дуже прикро, якщо б вибори призвели до насильницького варіянту як з одного, так і іншого боку учасників змагань".

Заяви Г. Кісінджера були набагато м'якішими в оцінках виборчої кампанії, ніж останні офіційного Вашінгтону.

Підтримка для 5-го каналу

ПАРИЖ. – Міжнародні журналістські організації „Репортери без кордонів" та Міжнародна федерація журналістів 21 жовтня висловили підтримку українському „5-му каналові", який заявив про загрозу його закриття внаслідок тиску, пов'язаного з наближенням виборів. 18 вересня український суд ухвалив рішення про „заморожєння" урядом рахунків народного депутата, члена фракції „Наша Україна" Петра Порошенка і його особистого майна, а також арешт рахунків телебачення „5-го каналу" .Народний депутат і голова слідчої комісії з розслідування обставин отруєння кандидата в президенти Віктора Ющенка Володимир Сівкович, подав позов проти 5-го каналу за нібито неправдиву інформацію про нього. За його словами, рішення суду було прийняте для того, щоб П. Порошенко приніс публічні вибачення В. Сівковичеві. П. Порошенко заявляє, що арешт його особистих коштів і рахунків „5-го каналу", за позовом народного депутата В. Сівковича, є „чітко організованим сценарієм" з метою закриття телеканалу. „Це – моральна, етична і політична проблема. Таким чином вони хочуть закрити „5-ий канал" і позбавити людей джерела правдивої і чесної інформації", – заявив П. Порошенко. 5-ий канал послідовно передавав інформацію про кандидата від опозиції В. Ющенка. 5-ий канал оголосив, що його працівники розпочали 25 жовтня голодування на знак протесту проти того, що вони називають тиском на телеканал в умовах виборчої кампанії.

Відкрито автотрасу Київ – Одеса

ЖАШКІВ Черкаської области. – Президент України Леонід Кучма 23 жовтня взяв участь в урочистому відкритті автотраси Київ – Одеса. Реконструкція дороги Київ – Одеса розпочалася у червні 2003 року. За півтора року на трасі зведено 11 мостів і 29 шляхопроводів, споруджено 29 транспортних розв'язок, прокладено 133 водопропускні труби. Швидкість руху автошляхом Київ - Одеса розрахована на 140 км/год. Дорога Київ - Одеса є частиною 9-го міжнародного транспортного коридору, який поєднує Фінляндію, Росію, Україну, Молдову, Румунію, Болгарію і Грецію, що в свою чергу сприятиме розвиткові економіки України.

У Грузії відбулося свято Лесі Українки

СУРАМІ, Грузія. – Виступаючи 23 жовтня на відкритті урочистостей біля пам'ятника поетесі, посол України в Грузії Микола Спис підкреслив, серед іншого, що міст між двома народами, який проклала Леся Українка, служить і нинішнім поколінням. У Сурамі проходить свято Лесі Українки, яке в Грузії називають „Лесіоба". У цьому році у заходах взяла участь делегація з Новоград-Волинського Житомирської области. За традицією, щоосені за сприяння Посольства України в Грузії у мальовничому куточку древньої Сакартвело, де провела останні дні свого життя видатна українська поетеса, збираються представники широкої громадськости, щоб ушанувати пам'ять великої українки. Українська делегація взяла участь у Богослужінні за упокій душі славної дочки українського народу в Воскресенському храмі Сурамі, побуває на Святі осені, ознайомилася з досягненнями Хашурського району.

Хворобу Ющенка від Герпесу визначив професор, який помилився в справі Ґонгадзе

КИЇВ. – 22 жовтня керівник прес-служби Генпрокуратури Сергій Руденко повідомив, що висновки судової медичної експертизи, проведеної комісією, показали, що погіршення стану здоров'я Віктора Ющенка зумовлене вірусною герпетичною інфекцією. „Документи не дають підстав вважати, що були використані хемічні речовини, які не входять до складу харчових продуктів. Даних про наявність в організмі В. Ющенка отруйних речовин нема", – заявив С. Руденко. Як відзначено у висновках експертів, неврит лівого лицьового нерва також є наслідком вірусної герпетичної інфекції. До такого висновку прийшла комісія в складі головного позаштатного фахівця Міністерства охорони здоров'я України, професора Юрія Шупіка, заступника начальника головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України Василя Бурчинського, а також ще дев'яти фахівців Міністерства здоров'я. У 2001 році Ю. Шупік , член комісії уже подавав брехливу інформацію про убивство Георгія Ґонгадзе. Обстеживши тіло журналіста в морзі, він сказав, що йому більше року. Потім тривалий час він заявляв, що це не тіло Г. Ґонгадзе. Кандидат у президенти В. Ющенко 22 жовтня заявив, що вважає передчасним заяви Генпрокуратури про причини його отруєння. Його лікуванням займалася лише клініка „Рудольфінергауз", вона видала результати аналізів і методи лікування, які В. Ющенко передав у повному обсязі в Генпрокуратуру і слідчій комісії Верховної Ради. Австрійська клініка листовно відмовилася дальше брати участь у проблемі, пов'язаній з отруєнням В. Ющенка, повідомив 26 жовтня голова тимчасової слідчої комісії ВР Володимир Сівкович. Клініка передала історію хвороби українським лікарям, а австрійська поліція вилучила з неї аналізи В. Ющенка.

Про відмову США у візі Г. Суркісові

ВАШІНҐТОН. – Агенція „Ройтерс" 22 жовтня повідомила з Вашінгтону, що Сполучені Штати відмовили у візі українському політикові, представникові парляментської фракції СДПУ(о) і президентові Федерації футболу України Григорієві Суркісові. Г. Суркіса підозрюють у причетності до корупції. Візу не видали Г. Суркісові, „щоб посилити тиск на Київ, з вимогою провести чесні президентські вибори в жовтні", повідомив 21 жовтня не названий „Ройтерсом" представник Державного департаменту. Вашінгтон скористався нещодавно введеною забороною на в'їзд до країни для осіб, проти яких висуваються звинувачення в корупції. „Безсумнівно, нас турбують вибори, однак, ми б не хотіли вживати примусові заходи", – відзначив представник Держдепу.„Відмова у видачі візи дасть зрозуміти, що ми не проти України в цілому і навіть не проти уряду в цілому, однак проти окремих осіб", – сказав представник Держдепартаменту США. Але у фракції СДПУ(о) 22 жовтня відзначили, що інформація про невидання США візи Г. Суркісу – понадрічної давности , і на сьогодні вона неактуальна.

М. Мельниченко виграв справу проти України в суді

ВАРШАВА, Польща. – Колишній охоронець Президента Леоніда Кучми Микола Мельниченко 20 жовтня виграв позов проти України у Европейському суді з прав людини. Базований у Страсбурзі суд ухвалив рішення, згідно з яким Україна порушила Европейську конвенцію з прав людини, відмовивши М. Мельниченкові в реєстрації кандидатом у депутати від Соціялістичної партії України під час виборів до Верховної Ради в 2002 році. Заяву М. Мельниченка на реєстрацію було відхилено на підставі того, що він подав неправдиву інформацію про місце проживання в Україні, у той час, як від 2001 року він мешкає у США, отримавши там політичний притулок. Але суд визнав ці пояснення такими, що не відповідають українському виборчому законодавству, і ухвалив виплатити М. Мельниченкові компенсацію у сумі 5 тисяч евро за нематеріяльні збитки.

Мельниченко оприлюднює нові записи

ВАРШАВА, Польща. – 19 жовтня на прес-конференції колишній майор української Служби державної охорони Микола Мельниченко оприлюднив нові записи, зроблені, за його твердженням, влітку 2000 року в бюрі Президента України. Ідеться про кілька епізодів, де записана розмова людей, голоси яких дуже подібні до голосів Леоніда Кучми та Віктора Януковича, тодішнього голови Донецької облдержадміністрації. На запису чути, як людина з голосом В. Януковича доповідає про успіхи в справі придушення свободи слова на Донеччині перед парляментськими виборами 2002 року. А далі називає негідником предстоятеля Української Православної Церкви Митрополита Філарета, після чого починає скаржитися на донецьких рухівців, також називає їх негідниками. Перший епізод де звучав голос В. Януковича, було оприлюднено завдяки радіо „Свобода" на початку 2001 року.

За повідомленнями інформаційних аґентств

Безперешкодний імперіялізм Путіна. Шлях – на Україну"

Джексон Діл

Уявіть собі, що президент з імперським мисленням вирішив агресивно втрутитися у внутрішні справи стратегічно важливої країни зі слабкою демократією, щоб запевнити обрання кандидата, який йому до вподоби. Для цього він запросив свого улюбленця і публічно обнімався з ним; вклав мільйони долярів в його кампанію; влаштував так, щоб телевізійні канали, котрі вели програми на ту країну, відверто підтримували його обранця і лили бруд на суперника; відкрив сотні виборчих дільниць у власній країні, щоб „еміґранти" могли проголосувати; і, крім усього, призначив візиту в столицю тієї сусідньої держави за три дні до виборів, щоб агітувати особисто. Навіть Гамід Карзай та Аяд Алауї встидалися б такої кампанії, якби її влаштував Президент Дж. Буш. Щось більшого – весь світ голосно засудив би американське втручання.

Однак Віктор Янукович, прем'єр-міністер і кандидат в президенти України, тихенько радів з цих та інших кроків російського президента Володимира Путіна. А західні уряди відповіли звичною для них мовчанкою „взаєморозуміння". Дивина цього всього полягає в тому, що Президент України Леонід Кучма, який тепер має відійти, мабуть, мав рацію, коли недавно заявив, що вибори його наступника 31 жовтня за своїм геополітичним значенням поступаються лише заплянованому голосуванню в Іраку.

У боротьбі між Януковичем і його суперником Віктором Ющенком, швидше за все, вирішиться питання, чи залишиться европейська країна, яка має розміри Франції і 50 мільйонів населення, нехай і недосконалою, та все ж демократією, чи сповзе до авторитарного правління.

Цілком можливо, що вирішиться також питання про те, чи запам'ятається 2004 рік, подібно до 1947-1948 років, як етап, коли сфальсифіковані вибори і брудні ігри під керівництвом Москви перетворили декілька европейських країн на сателітів.

Здається перебільшенням? А ви подивіться, що діється в Білорусі і в Україні, розташованих між Росією з однієї сторони і розширеним Европейським союзом та НАТО – з другої.

Минулого тижня в Білорусі відбувся референдум, зробивши Олександра Лукашенка, який вже раніше погодився об'єднати свою країну з Росією, фактично пожиттєвим президентом. Опитування соціологів з „Gallup Organization" на виході з дільниць, де відбувалося голосування, показало, що пропозиція щодо пожиттєвого президентства зазнала поразки. Однак коли білоруська влада офіційно оголосила, що за цю пропозицію проголосували 77 відсотків виборців, Росія негайно назвала голосування „вільним і чесним".

Тим часом в Києві Янукович заявляє, що він зворушений тим, що Путін їде до Києва, щоб бути присутнім на параді, присвяченій 60-річчю звільнення міста совєтським військом. „Я буду йому до смерти вдячний", – сказав прем'єр, якого Путін публічно цілував в себе вдома у Москві, таки цього жовтня. І є за що. За повідомленнями опозиційних джерел, Росія надала половину від суми в 600 млн. дол., витрачених Януковичем на свою кампанію, включаючи плату в розмірі 200 млн. дол. від контрольованого Кремлем газового ґіганта „Газпром". Російське державне телебачення, яке дивиться чимало українців, веде агресивну кампанію за Януковича. Реклама на його підтримку з'явилася на всіх московських вулицях, а українці, котрі живуть за межами своєї країни, дістали можливість проголосувати приблизно на 400 виборчих дільницях в Росії. Російські політичні радники прибули до Києва, щоб вести пропаганду на місці. Російські поп-зірки гастролюють по Україні і підтримують Януковича своїми концертами. За це Янукович пообіцяв Путінові покласти край політиці України, спрямованій на вступ до НАТО, домогтися відкриття кордону з Росією і подвійного громадянства для росіян і українців, зробити російську мову другою державною мовою і підкорити прагнення України до членства у Світовій організації торгівлі вимогам створення Єдиного економічного простору – ініціятиви Путіна, метою якої є зформування нового союзу з Україною, Білоруссю і Казахстаном.

Янукович також застосує в своїй країні авторитарне правління путінського взірця. Представники українських засобів масової інформації, як і їхні російські колеги, вже провадять організовану, скоординовану і односторонню підтриму Януковича, а багато опозиційних видань закриті. На мітинґах В. Ющенка хулігани нерідко провокують безпорядки, а сам кандидат у вересні ледь вижив після таємничої і тяжкої хвороби, – за його словами, у результаті отруєння, задуманого для того, щоб позбавитися від нього.

Незважаючи на це все, Ющенко, як свідчать опитування, йде попереду, його відрив від Януковича становить декілька відсотків. Річ у тому, що з ім'ям колишнього банкіра і прем'єра пов'язана низка важливих ринкових реформ, котрі дозволити українській економіці розцвісти, й він обіцяє й надалі вести незалежну і демократичну країну до партнерства зі Заходом.

Адміністрація Дж. Буша й інші західні уряди сподіваються на його успіх, однак потиху готові й до того, що Янукович виграє або зфальсифікує вибори в другому колі, в середині листопада. Вони знають: Путін поможе в махінаціях і буде підштовхувати до них, а відтак візьметься інтеґрувати Україну у свій авторитарний бльок. Ніхто не протистоїть агресивному імперіялізмові російського президента, а це означає, що цей імперіялізм буде наростати.

(„Вашінґтон Пост", 25 жовтня, переклад „Українська Правда")

День...

(Закінчення зі стор. 1)

Україні не могли не зворушитися, коли В. Ющенко, надія всієї здорової частини українського суспільства, висловив у своєму виступі віру в свій народ, його мудрість, розсудливість, чесність і відповідальність за власну долю.

Тим же часом бандити діяли й під виглядом „друзів" В. Ющенка, під будинком Центральної виборчої комісії зчинивши бійку, вибивши декілька вікон і кинувши під ноги демонстрантам димові циліндри. Провокація, під цим же будинком, повторилася вночі з суботи на неділю, 24 жовтня. Річ у тому, що там стояли пікетувальники, чекаючи на рішення ЦВК про утворення додаткових виборчих дільниць для українських виборців у Росії. Раптом пікетувальників оточили у щільне кільце широкоплечі молодики з пляшками і молотками в руках. Потекла кров. Одного з пікетувальників забрала з розбитою головою „швидка допомога" до лікарні . Оскільки демонстранти були не з полохливих, то хулігани натрапили на рішучий опір. Народні депутати Давид Жванія, Юрій Павленко та Олександер Третяков затримали троє нападників – двоє з них виявилися членами спеціяльного міліційного формування і мали при собі зброю. Інші діяли так вправно і скоординовано, що сумнівів не могло бути: всі вони – перевдягнені міліціонери, найімовірніше, члени сумнозвісного „Беркута".

Ці ж беркутівці не дали В. Ющенкові вийти з будинку ЦВК, щоб виступити перед демонстрантами. До провідника „Нашої України" і справді народного кандидата безмозглі виконавці чужої злої волі застосували грубу фізичну силу.

Вдень у неділю, 25 жовтня, в Києві відбулася демонстрація на захист свободи слова. Вимоги демонстрантів зокрема стосувалися незаконних, злочинних утисків влади проти телевізійного „П'ятого каналу", програми якого викликали лють в оточенні Л. Кучми та В. Януковича, тому канал позбувся ліцензії і, отже, впливу на політичну ситуацію в країні. Проти неймовірно тяжких обставин, в яких опинилася незалежні засоби масової інформації, протестують молодіжні громадські об'єднання і рухи по всій країні. Наприклад, 26 жовтня у Львові демонстрували до десяти тисяч студентів під гаслом „Пора чинити спротив, щоб жити в Чистій Україні". Відповідно, майже в усіх областях відбуваються арешти студентів. Вимагаючи негайного звільнення міністра внутрішніх справ Миколи Білоконя, член парляментської Фракції „Наша Україна" Микола Томенко з трибуни Верховної Ради заявив: „Влада тероризує людей, які мають власні політичні переконання. Щодня міліція арештовує студентів-активістів за те, що вони виступають проти Віктора Януковича як кандидата на президента".

Незважаючи на різні спроби влади не допустити в'їзду до Києва – молодь з усіх областей України все ж взяла участь у демонстрації 23 жовтня.
Фото прислали студенти з Києва

Хто має найбільший вплив на ситуацію, стало абсолютно ясно з приїздом російського президента Володимира Путіна до Києва у вівторок, 26 жовтня. Формальний привід візити – святкування 60-річчя „визволення Києва від німецько-фашистських окупантів", але фактичний – вдарити Україну під самий дих в момент, коли їй треба якраз глибше і спокійніше дихати. З летовища В. Путін негайно поїхав в київський телевізійний центр, щоб власноручно вішати знайому локшину на вуха українським виборцям – говорити про традиції дружби між „братніми народами" і про те, що Росія дуже зацікавлена в політичній стабільності в Україні. Вишколений в надрах КҐБ, В. Путін добре знав, що йому не пасує зловживати ім'ям В. Януковича, але ж для цього він, власне, й тут, в Києві. Отже, на його думку, „урядові України вдалося зосередити головні ресурси на вирішенні найважливіших соціяльних завдань... Уряд Януковича не тільки домігся темпів економічного зростання, котрі просто вражають, але й сповив їх доброю якістю". Іншими словами, ситуацію, про яку весь український народ каже: „Дуже зле!", кремлівський вождик-каґебіст визначає цілком протилежним чином: „Дуже добре!". Певна річ, він також високо оцінив обіцянку Януковича запровадити в Україні подвійне, українсько-російське громадянство.

Окремо варто було б поміркувати над підтекстом тих стратегічних заяв В. Путіна, що стосувалися геополітики: він запевняв, що світ от-от стане багатополюсним, й дав зрозуміти, що Україна знайде себе в цьому світі... „якщо 31 жовтня її народ не помилиться".

Ні, якщо народ не помилиться, то Україна знайде себе не в „третьому світі" Януковича-Путіна, а в цивілізованому світі вистражданої людством свободи і демократії. А якщо, в дусі цих брудних політиканів, колишніх каґебістів і кримінальників, український народ помилиться, то станеться те, від чого у зверненні до суспільства остерігає українська творча і наукова інтеліґенція (датоване днем 25 жовтня, серед авторів – Оксана Забужко, Юрій Іллєнко, Михайлина Коцюбинська, Дмитро Павличко, Євген Сверстюк, Атена Пашко, Дмитро Стус та декілька десятків інших): „...Під загрозою – тисячолітня культура великого европейського народу, який віками боровся за свою свободу, пережив війни, голодомори та масові репресії – і все ж зумів подарувати людству Олександра Довженка і Леся Курбаса, Максима Березовського і Миколу Лисенка, Олександра Архипенка і Казимира Малевича, Соломію Крушельницьку й Івана Франка, Тараса Шевченка і Лесю Українку. Сьогодні випадкова корумпована верхівка знову хоче повернути нас назад у рабство, відібравши мову і душу, пам'ять і гідність. Україні загрожує перетворення на одну з жалюгідних диктатур „третього світу" – безликий ринок дешевої робочої сили і гарматного м'яса для вжитку злочинних владоможців...".

Україна не має права помилитися 31 жовтня! Проте тваринний інстинкт тих, хто підпорядкував владу на службу собі, а не народові, може повести їх на такі порушення закону, яких неможливо й передбачити. Тому спостерігачі, українські і закордонні, не відкидають і цієї версії: режим Л. Кучми може спровокувати в Україні масові безпорядки, втягнути країну в суцільний хаос, щоб мати підставу взагалі скасувати вибори і в цей спосіб зберегти владу у своїх руках...

Петро Часто

АМЕРИКА І СВІТ

Б. Клінтон приєднався до передвиборчої кампанії

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – 25 жовтня колишній Президент США Бил Клінтон, всього сім тижнів після операції на серці залучився до президентської виборчої кампанії. Він сказав, що припиняє свій реабілітаційний курс, оскільки розрив між кандидатами малий. Б. Клінтон промовляв на вічу кандидата від демократичної партії Джона Кері у Філядельфії. Аналітики у Вашінгтоні кажуть, що популярний колишній президент напевно зможе привабити деяких виборців, які ще не визначилися, і переконати багатьох інших підтримати Дж.Кері, незважаючи на те, що вони від нього не в захопленні. Опитування показують, що Джон Кері та Президент Джордж Буш мають приблизно однакові рівні підтримки серед виборців.

Кошти передвиборних кампаній

РС10-22 ВАШІНҐТОН. – Витрати на проведення передвиборчих кампаній у США цього року досягнуть рекордного розміру – 3 мільярди 900 мільйонів долярів, – повідомила 21 жовтня громадська організація „Центр за відповідальну політику". За її даними, під час кампанії з виборів президента США її учасники витратять 1 мільярд 200 мільйонів доларів. Решта коштів витрачатимуться на вибори до Конгресу США та до органів влади окремих штатів. На думку експертів, зростання вартости передвиборних кампаній пов'язане з підвищенням передбаченої законом максимальної суми приватних внесків для кандидатів.

Кнесет підтримав плян А. Шарона щодо Ґази

ЄРУСАЛИМ. – Парлямент Ізраїлю 27 жовтня підтримав пропозиції уряду Арієля Шарона щодо виведення усіх єврейських поселень зі смуги Ґаза і частини Західнього берегу. Голосування відбулося наприкінці дводенних запеклих дебатів у Кнесеті, який вперше підтримав принципи виведення поселень з окупованих палестинських земель. Пропозиції уряду підтримали дві третини депутатів, після голосування А. Шарон звільнив з посад міністра та заступника міністра свого уряду, які проголосували проти його пляну. Ще четверо членів уряду на чолі з екс-прем'єром Беняміном Нетанягу остерегли, що подадуть у відставку, якщо питання виведення поселень і військ з Ґази не буде винесене на референдум. Засідання Кнесету в Єрусалимі супроводжувалось багатотисячними демонстраціями поселенців, які виступають проти пляну А. Шарона і погрожують акціями громадянської непокори у разі примусового виселення. Опоненти пляну звинувачують Арієля Шарона у зраді поселенців.

„Міжнародна амнестія" звинувачує США у порушенні прав людини

ЛОНДОН. – Правозахисники передбачають, що світ ніколи не забуде знущань над в'язнями в Іраку. Правозахисна організація „Міжнародна амнестія" різко скритикувала Сполучені Штати за недотримання засадничих принципів прав людини від початку війни проти тероризму після нападів 11 вересня у США. В оприлюдненій 27 жовтня доповіді організація твердить, що адміністрація США послуговується ментальністю воєнного часу, забуваючи про обов'язки дотримуватися законів ведення війни. Найсуворішій критиці піддано факти знущання американських вояків над іракськими в'язнями у тюрмі „Абу-Ґрейб". „Міжнародна амнестія" висловлює певність, що жахливі фотографії наруги, зроблені у в'язниці, назавжди закарбуються у пам'яті людей. Кількох американських вояків, звинувачених у нарузі над в'язнями, вже засуджено військовим трибуналом.

Знайдено прохід на кордоні

СЕУЛ, Південна Корея. – Південна Корея посилює заходи безпеки на кордоні з Північною Кореєю – після того, як у системі укріплень був знайдений прохід, через який в країну могли проникати агенти з КНДР. Випадок стався напередодні візити до Сеулу секретаря Державного департаменту США Коліна Павела. США намагаються вивести з глухого кута переговори щодо врегулювання кризи навколо ядерної програми КНДР. 26 жовтня поблизу японського узбережжя військові кораблі США, Австралії, Франції та Японії починають спільні навчання з перехоплення в морі кораблів, які можуть перевозити зброю масового знищення. Пхеньян уже назвав ці навчання „провокацією".

На Кубі заборонять обіг доляра США

ГАВАНА, Куба. – Тепер на Кубі не буде мережі виключно валютних крамниць і ресторанів. Уряд Куби 26 жовтня оголосив, що з восьмого листопада буде заборонено будь-які комерційні обміни з використанням американського доляра. Кубинцям та чужоземним відвідувачам доведеться платити 10-відсотковий комісійний збір за обмін долярів на спеціяльну конвертовану форму кубинських песо. Нові заходи також матимуть безпосередній вплив на тих кубинців, які отримують грошові перекази від родичів за кордоном, як правило, у долярах США. Гавана пояснює, що цей крок є відповіддю на посилення американського економічного ембарго. Обіг доляра на Кубі було дозволено 1993 року, коли після розвалу Радянського Союзу економіка острова переживала глибоку кризу.

К. Павел – в Китаї

ПЕКІН. – Секретар Державного департаменту США Колін Павел обговорив з керівництвом Китаю кризу навколо північнокорейської ядерної програми. К. Павел 25 жовтня прибув до Пекіну з Токіо, де йшлося про те, як повернути КНДР за стіл переговорів. Схарактеризувавши Північну Корею як „терористичну державу", він знову закликав до мирного врегулювання кризи. К. Павел наголосив, проте, що ніхто не має наміру платити Пхеньянові лише за його згоду взяти участь у черговому колі переговорів. КНДР вимагає значних компенсацій за відмову від програми ядерної зброї.

США і Рада Европи засудили Білорусь

РС10-22 СТРАСБУРҐ, Франція. – Парляментська асамблея Ради Европи гостро засудила режим президента Білорусі Олександра Лукашенка як „недемократичний" і закликала запровадити санкції проти білоруського уряду. Президент ПАРЕ Петер Шидер наголосив, що у Білорусі порушуються фундаментальні права й свободи. 20 жовтня Президент США Джордж Буш підписав закон, який передбачає тимчасове запровадження санкцій проти Білорусі – доки в країні не відбудуться демократичні реформи. Офіційний Мінськ назвав „відверто недружнім кроком" ухвалення Сполученими Штатами згаданого закону про демократію у Білорусі. У заяві білоруського МЗС йдеться про те, що „відповідальність за ускладнення двосторонніх взаємин лягає повністю на США". У законі вказується на численні грубі порушення прав людини у Білорусі. Крім того, закон передбачає надання фінансової допомоги білоруським неурядовим організаціям та незалежним засобам масової інформації.

Твердолінійники в Ірані пропонують новий закон

ТЕГРАН, Іран. – До парляменту Ірану внесений законопроєкт, який зобов'язує уряд відновити процес збагачення урану і заборонити несподівані міжнародні інспекції ядерних об'єктів. Законопроєкт внесли прибічники твердої лінії, які становлять парляментську більшість. Документ буде проголосований найближчими днями. Міжнародне агентство з атомної енергії вимагає, щоб Тегран до кінця листопада припинив програми зі збагачення урану. Інакше справа буде передана до Ради безпеки ООН.

За матеріялами ЗМІ

Зникнення..

(Закінчення зі стор. 1)

ється вишкіл рекрутів, що віддалений 95 миль на північний схід від Багдаду, поблизу іранського кордону. Вояки були неозброєні, і перед розстрілом їх примусили лягти на землю.

Спостерігачі в Багдаді кажуть, що напад був заздалегідь спланований на основі докладних розвідувальних даних.

Влада Іраку 26 жовтня поклялася знайти і покарати організаторів масового убивства в суботу, коли неозброєні вояки, повертаючись із вишкільних курсів до Багдаду, потрапили у засідку. Крім 49 військовослужбовців, убито і троє цивільних водіїв. Ведеться розслідування, де саме стався витік інформації про повернення вояків та про їхній маршрут.

Тим часом Державний департамент США повідомив, що в Іраку загинув один з його співробітників. Йдеться про загибель Еда Сейца – помічника регіонального секретаря з питань безпеки американського посольства у Багдаді. Він загинув внаслідок мінометного обстрілу американської військової бази „Кемп Вікторі" поблизу летовища Багдаду.

Тим часом іракське войовниче угруповання „Іракська Аль-Кайда", яке звинувачують в обезголовленні низки заручників та самозгубних нападах, змінило назву. У заяві, яка з'явилася на вебсайті, іслямських радикалів, йдеться про те, що угруповання „Тавхід-валь-Джигад", очолюване Абу Мусабом аль-Заркаві, стало називатися „Танзім Кайдат аль Джигад Фі Білад аль Рафідаін" – „Організація Джигаду Кайди в Іраку". А 25 жовтня згадане угрупування через Інтернет взяло відповідальність за вбивство новобранців. Тиждень тому, в іншій заяві, яка з'явилася в Інтернеті, згадана група задеклярувала свою належність до „Аль-Кайди". Крім усяких перепон і терористичних акцій, Організація Об'єднаних Націй не надає необхідної допомоги у підготуванні до загальних виборів в Іраку, заявив 21 жовтня міністер закордонних справ країни Гошіяр Зебрі. Він визнав, що відмова ООН викликана, у першу чергу, насиллям, що триває в Іраку.

Уряд Британії підтвердив 21 жовтня, що він погодився на прохання США передислькувати частину британських військ до контрольованого американцями сектора Іраку. Британський міністер оборони Джеф Гун сказав, що батальйон моторизованої піхоти з шотляндського полку „Black Watch" у складі 600 вояків, а також 200 військ підтримки будуть передислоковані на північ Іраку, але залишатимуться під командуванням генерала-британця. Політичні оглядачі кажуть, що оголошення уряду обурило частину депутатів парляменту від урядової партії лейбористів, які вважають передислокацію проявом підтримки Президента Джорджа Буша за два тижні до виборів у США. Рідні британських вояків, яких очікували додому на Різдво і яким тепер доведеться залишитися в Іраку, висловлюють обурення новими плянами уряду.

Окрім сил США, більш-менш чисельний контингент в Іраку має Британія.

Х.В. - Ф.

Хто працює на українську історію

Об'єднання українців Лос-Анджелесу, Каліфорнія, почалося з неофіційного утворення „The Hollywood Trident Network", яке в 1999 році стало офіційно називатися „The Hollywood Trident Group". Його засновники – американці українського походження, котрі працюють в кіноіндустрії. Серед членів організації – кінозірки зі всесвітньо відомими іменами Джек Пеленс, Євгенія Делес, Люба Кеске. Президент групи і заснованої при ній „The Hollywood Trident Foundation" – Петро Борисов, керівник „Entertainment Finance Management LLC" в Голівуді, де він мешкає з дружиною і семимісячною донечкою. У нього взяла інтерв'ю для „Свободи" Леся Івасюк.

В одній зі своїх промов Джон Кенеді дав непряме визначення патріотизму: не питай, що твоя батьківщина може зробити для тебе, а спитай, що ти можеш зробити для своєї батьківщини. По дорозі з Австрії, де я проживаю, до Америки, мене не покидало питання, наскільки американці прониклися філософією одного зі своїх найулюбленіших президентів. Мене, як українку, цікавив менталітет американських українців. Якими очима вони дивляться на нас, нову українську генерацію? Де їх психологія та інтереси збігаються з нашими, а де розходяться...

Дві події і двоє особистостей вразили мене настільки, що змусили поїхати до Каліфорнії. По-перше – це відмова Джека Пеленса, голівудського актора українського походження, від звання Народного артиста Росії. По-друге – це започаткування великої кампанії „Геноцид в Україні 1932-33 рр.", яку в засобах масової інформації послідовно веде Петро Борисов.

Цілі групи чітко окреслені. Перш за все – це об'єднання українців Каліфорнії, які працюють в кіноіндустрії. і розгортання широкомасштабної діяльності з інформування американців про історію української культури, зокрема кіно, а також історії України взагалі.

Одним з найактуальніших питань, які організація намагається вирішити, є поборення і запобігання дезінформації стосовно України, необ'єктивного висвітлення української проблематики, а часом і очорнення України в американських та канадських засобах масової інформації. Іншими словами, це свого роду реклама для створення гідного України уявлення про неї на міжнародному рівні, реклама України, її здобутків, заслуг і акцентування її ролі в політичному, економічному та культурному житті. „Я проти вживання терміну „реклама" по відношенню до України", – наголосив скрупульозний в своїх формулюваннях П. Борисов. „Для мене це звучить як „купіть кока-колу".

Звичайно, П. Борисов має рацію – йдеться не про товар як такий. Проте реклама, незалежно, де і як вона застосовується, була і є засобом примусити людей потребувати те, в чому вони раніше потреби не відчували, в даному випадку – потребу знати, що таке Україна і хто такі українці. Важливим є те, щоб вони почули це від самих українців і усвідомили наше національне Я.

Поки ми не заговорили про Голодомор, ніхто про нього і не згадував, принаймні про його справжні цілі, обсяг і значення. „Ми, українці, зокрема наша молодь, досі не усвідомлюємо, що з нами зробив Голодомор. А це – фундаментальний чинник, корінь всіх бід українців XX століття. Україна зараз – пост-геноцидне суспільство, і поки ми цього не усвідомимо та внутрішньо не справимось з цим, до тих пір ми будемо знаходитись в затяжній ідентифікаційній кризі, в стані нерішучості та самозаперечення. Це ніби хвороба, і нам потрібен час, щоб одужати". Цим твердженням П. Борисов, сам того не помічаючи, спроєктував фройдівський метод терапії психіки окремої людини на психіку окремої нації. Згідно з Фройдом, хвору душевно людину можна вилікувати, якщо унаочнити їй трагічний факт її минулого, що став причиною хвороби. Унаочнити – значить викликати його з забуття, розкласти його на логічні частини і усунути. Саме усунути, а не витіснити з пам'яті, як це робимо ми, не маючи досить сили подолати свій внутрішній опір. „Коли подолати (внутрішній) опір, психічне життя ... змінюється назавжди, піднімається на вищий ступінь розвитку і зостається захищеним від можливості захворіти в майбутньому", писав Фройд. Таке лікування є своєрідним перевихованням. Ми не можемо нехтувати нашим історичним досвідом, динамікою національної психіки і тим, що нам не дали усвідомити за роки Геноциду. Голодомор, як частина Геноциду, був спробою не просто фізичного знищення нації, а намаганням поступово зламати її психічний стрижень.

Тому пріоритетним завданням організації є повернути історичну пам'ять українців і здійснити це можливо в першу чергу з допомогою ЗМІ, бо ніхто і ніщо інше не зможе навчити людину сміливо і не ховаючись від правди придивитись до власної суті.

„Подивіться на єврейську громаду – вона активно помагає тим, хто пережив Голокост. Чи, наприклад, вірменські організації – вони збираються, щоб обговорити Геноцид у Вірменії і його наслідки. Українці ж уникають розмов на цю тему. Якщо про це не говорити і над цим не працювати, то оправитись від удару нам не вдасться. Ми не зможемо розвиватися як здорова нація і назавжди залишатимемося духовними каліками".

Важко не погодитися з П. Борисовим – за сім років проживання в Австрії мені доводилось вислуховувати і від українців діаспори, і від чужоземців чимало критичних зауважень щодо психології та менталітету українця. Якщо їх всіх підсумувати, то напрошується один невтішний висновок: в невирішених питаннях українців винне їхнє неправильне бачення, а часом ігнорування критичних ситуацій, в яких вони опиняються. Якщо вникнути в проблему глибше, то ми обов'язково побачимо себе як її частину. Саме нам вирішувати, чи станемо ми частиною рішення, чи частиною проблеми. Ми знаємо в обличчя всіх наших опонентів і можемо вказати на них пальцем, та ми ніколи не повернемо цей палець в свій бік і не визнаємо, що корінь наших проблем в нас самих, в нашій інертності та пасивності. Ми не вирішимо проблему, поки не визнаємо, що у нас вона є.

Лише ця одна невирішена проблема тягне за собою ряд інших, як наприклад, внутрішню роз'єднаність українців і їх нездатність виробити єдину стратегію дій.

Я б не сказала, що в українській діяспорі Америки проблема роз'єднаности як така існує, але незаперечний той факт, що на шляху до порозуміння між представниками хвиль іміграції стоять певні бар'єри. Погоджуюся з П. Борисовим в тому, що поборення таких бар'єрів – справа часу і готовності обох генерацій піти один одному назустріч. „Ми хотіли б мати тісніші зв'язки з представниками нової хвилі. Але вони живуть в дещо іншому світі. Вони докоряють нам тим, що ми – американці, і що українського у нас залишилося мало. Себе ж вони вважають за справжніх представників нації. Певною мірою вони праві. Коли ми в Америці вже жили в добробуті, вони в Україні ще страждали і боролися. Та незважаючи на це, ми всі – українці, і ми всі зацікавлені в процвітанні України. Ми, старша генерація, мусимо зрозуміти їх, а вони, в свою чергу, повинні постаратися зрозуміти нас і Америку. Наша кров – українська, але ми – американці; ми відрізняємося від українців в Україні, бо не пережили те, що пережили вони".

– Чим ви пояснюєте обопільну антипатію і як, на вашу думку, позбутися дріб'язкових непорозумінь між представниками хвиль, як наприклад, з приводу того, хто з них розмовляє правильною українською мовою?

– Можливо, я не мав достатньо контактів з новою хвилею, але особисто я не відчув, що така антипатія існує. Щодо проблеми мови, то вона не є дріб'язковою.

Коли я в 70-их роках жив в Італії, то заплянував проєкт, який, на жаль, не вдалось здійснити: я хотів разом з кардиналом Й. Сліпим організувати всеукраїнську конференцію з питань встановлення академічної української мови.... Мова, якою говоримо ми, американські українці, – це мова семидесятирічної давности, перейнята від наших батьків. ....Знаю багатьох американських підприємців, які переїхали в Україну і перейшли „для зручности" на російську. Є і такі, що розмовляють суржиком, або, як я його називаю, „байстрюковою мовою". Зараз вкрай необхідно виробити стандартну українську мову. Я не хочу змиритися з тим, що російська мова стала новою українською мовою.

П. Борисов торкнувся дуже болючої теми. Коли мені, галичанці, кілька років тому довелося працювати в Києві, то я зрозуміла одну неприємну річ: кожен,

Петро Борисов

хто розмовляє чистою українською мовою, таврується „провінціалом". Чому я, українка, повинна вислуховувати від своїх же російськомовних співвітчизників закиди, що моя мова начебто мова села й провінції, „смердить дьогтем"? Я далека від того, щоб звинувачувати їх в ігноруванні мовної проблематики. Вони – жертви довготривалого культурного геноциду. Це аксіома: хочете знищити націю фізично – починайте зі свідомости, хочете зруйнувати свідомість – починайте з мови. Останнє легко робиться руками педагогів шкіл та вищих навчальних закладів. Тепер нам потрібно пройти зворотній шлях від свідомого національного самозаперечення до свідомого національного самовизнання. І це знову буде завданням педагогів. Елітарність їхньої свідомости є запорукою виходу з того, що П. Борисов називає пост-геноцидною кризою.

Другим за важливістю фактором у формуванні нової національної свідомості є українські засоби масової інформації. П.Борисов вбачає слабкість українських медій у відсутності стратегії боротьби з опонентами і в нестачі фінансових ресурсів.

– Як ви оцінюєте діяльність українських медій і чи не вважаєте ви, що вони своєю пасивністю дають надто велику свободу дій нашим опонентам?

– Дуже велику. Українські ЗМІ мають надто глибокі фінансові корені в Росії і контролюються українськими бізнесменами, що співпрацюють з Росією. В Америці часто говорять про т. зв. „золотий закон": хто має золото – той творить закон. В принципі, цей „закон" спрацьовує всюди, але є речі, які за золото чи срібло краще не продавати. Завжди треба подумати, чому і хто платить і що він хоче отримати взамін.

– Чи є реальним створення спільної стратегії ЗМІ української діяспори в Европі та Америці? Які ви бачите способи їх об'єднання?

– Це питання вирішується з часом. Почнемо з того, що не тільки діяспора, а й сама Україна ще не є фінансово багатою державою. Вона нею стане через якісь десять років. Я впевнений, що незабаром почнеться нова епоха українського Відродження. Українська діяспора ще молода і неорганізована, але ми ще маємо час. Це факт, що наразі нема досить фінансів ні в ді-

(Закінчення на стор. 13)

Про автора: Леся Івасюк народилася в Калуші на Івано-Франківщині. Після навчання в місцевій гімназії і музичній школі закінчила Віденський університет, за спеціяльністю – японолог. Володіє, крім української, японською, англійською, німецькою, російською і польською мовами. Живе у Відні, Австрія, працює в газлузі перекладу.

Молодь – для України

Очевидним, навіть яскраво виявленим явищем в потоці внутрішнього загальнополітичного життя в Україні останніх місяців є активна участь в цьому житті молодих сил суспільства, від яких як не сьогодні, то завтра повною мірою залежатиме доля суверенної Української держави і в цілому доля українського національного відродження. В історії України є не один приклад самопожертви молоді: Крути, Броди, студентська голодівка 1990 року... А тепер, у виборчій кампанії, молодь всієї без винятку України, усіх міст, студенти усіх вищих навчальних закладів подають новий приклад боротьби за демократію, рішуче виступаючи проти зловживань влади і її плянів переламати волю виборців на свій бік. В Києві, Львові, інших містах, без різниці, чи це схід України чи захід, чи південь, члени молодіжних і студентських об'єднань, і просто молоді люди ідуть в перших рядах демонстрацій протесту проти влади, яка вповні собі заслужила на назву – „режим". Хоч молодь, в точному розумінні слова, – це майбутнє українського суспільства і тому її небайдужість до свого ж завтрашнього дня, відповідальність за нього слід вважати цілком природною, все ж у вічі впадає ясніша, глибша свідомість молодіжного середовища – та свідомість, котра спонукає молодь України бути рішучою і несхитною там, де представники старших поколінь нерідко опускають, з відчаю чи втоми, руки. Цей новий рівень свідомости – наслідок хоч і дуже недосконалої, дуже незрілої, дуже умовної, та все ж демократії, принаймні – наслідок відкритости України до світу, що дає можливість не лише порівнювати матеріяльне і культурне життя в різних країнах, але спонукає до такого неминучого висновку: ті десятки тисяч молодих людей, які сьогодні вчаться в інститутах та університетах, не можуть розраховувати, що їх з розкритими обіймами чекатимуть в інших країнах, тому вони мусять, поряд з набуванням освіти, відчувати себе будівниками нової України – такої, де їхні знання, їхні таланти і здібності будуть потрібні і з вдячністю використані рідним суспільством

Незважаючи на те, хто виграє у виборах 31 жовтня, і навіть у випадку, коли виграють ретроградні сили, життя на цьому не припиниться і боротьба за позитивні зміни триватиме ще завзятіша та гостріша. Та молодь, яка сьогодні, у свої 18-20 літ вже так багато знає і розуміє, має перед собою ще десятки років життя і, отже, змінюватиме суспільство згідно зі своїми поглядами та переконаннями. Особливо важливий досвід, набутий ними в складні теперішні часи, буде їх спрямовувати шляхом, який раніше чи пізніше приведе до кардинальних змін в Україні, поставить її в ряд країн, де демократія є не порожньою декларацією правителів, а способом життя, моральною цінністю.

Певна річ, досвід старших поколінь не втратить своєї ціни. Хіба західня українська діяспора здійснила б так багато історично значимих речей, якби молоді і старші не діяли разом, плеча до плеча? То ж нехай цей зв'язок і далі залишиться активним і продуктивним.

В декілька наступних тижнів гостями нашої громади будуть двоє авторитетних університетських керівників з України – ректор Українського Католицького університету у Львові д-р о. Борис Гудзяк і президент Національного університету „Києво–Могилянська академія" Вячеслав Брюховецький. Обидва присвятили своє життя тій освітній ниві, на котрій зростають не лише професійні знання, але й чисті, глибокі молодечі душі і патріотичні серця. Обидва навчальні заклади, даючи молоді сучасну освіту – на рівні світових стандартів! – стали символами заопікування найздібнішими молодими людьми в Україні, символами духовної і матеріяльної підтримки таких людей. Тому ці двоє визначних представників вищої освіти України заслуговують і на щиру увагу, повагу, моральну і матеріяльну підтримку з боку всієї нашої громади.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про 1,190-ий раз

Коли, підготовляючись до презентації моєї другої збірки у Ню-Йорку, хотіла підрахувати, скільки досі я цих тижневих фейлетонів написала, показалося, що я – завжди дуже слабка у математиці – тим разом вже ніяк не могла дати собі раду. На щастя, на поміч прийшов наш довголітній адміністратор „пан Влодко", і завдяки йому я дізналася, що саме у числі за п'ятницю, 29 жовтня 2004 р., буде мій 1,190-ий фейлетон. Треба було тільки розпочати рахунок від тисячі, за яким номером знаходиться фейлетон, вже поміщений у другій збірці, з датою 9 березня 2001 року, і дійти з олівцем в руках до дати 30 жовтня 2004 року. В цей спосіб завдяки скорому у рахунках панові Влодкові ми дійшли до цього тепер „історичного" 1,190!

Я ані на хвилину не сумніваюся, що його обчислення правильні – то ж мені як спричинникові цієї великої цифри залишається її якось виправдати та призадуматися на хвилину над даною величиною. Ніколи я не сподівалася, що дійду аж до такого числа своїх писань – ніколи не сподівалася, що Всевишній не лише допомагає мені про це писати на сторінках „моєї" „Свободи", в якій працюю вже понад двадцять років, але ще залишає мені ясну думку і не шкодує ідей на кожну О-КУ.

Ви, дорогі читачі, тільки уявіть: 1,190 разів, 1,190 тижнів, в яких кожного разу появлялася досі О-КА з якоюсь думкою і якоюсь ціллю. Чи це не є варте поміщення в „Ґінес Бук оф Рекорд"? Але не важливий рекорд чи його вміщення (яке, до речі, з огляду на мовну різницю, не є можливе) в цій відомій у світі книжці, а важливе для мене саме те, що я змогла досі таку кількість тижневих фейлетонів написати і думаю це ще робити так довго, поки думка працює, а постійно нові події дають тему.

На жаль, це підрахування кількости „ОКІВ" припало на поганий час, коли нам усім не до таких дрібниць, а думки та серця звернені на Україну та на вислід виборів.

То ж і читатимуть читачі „Свободи" цей дивний числом фейлетон зовсім не з думками про рекорд ОКИ і не про зміст цих тижневих писань, а напевно з думкою про Україну та подій, що там відбуватимуться або вже відбулися. Пишу ці рядки глибоко переконана, що цей мій „тихий рекорд" пройде без враження саме тому, що коїться довкруги нас, і що кожному українцеві лежить так близько серця.

Перегортаю сторінки моєї другої збірки і мимоволі зупиняюся на таких фейлетонах, які сьогодні видаються особливо актуальними, дарма, що писала я їх давніше і вони „припали порохом".

Ось історія про „квітку України", коли кожний тягне цю квітку до себе, а Господь вирішує, що буде так, як Він звелить... А там „про повернення додому", „про казку, яка не кінчається", „про мову нашу солов'їну", „про десятий раз" і вкінці „про невідоме що перед нами".

Ось і стоїмо сьогодні перед цим „невідомим", і не хочеться нічого „пророкувати" і нічого думати... Воно, це „невідоме" найближчих днів, відбирає нам усю охоту та усі сподівання на радісне відзначення цього маленького, приватного ювілею, що міститься у завершенні 1,190-го фейлетону.

Але, може, однак, цей один раз станеться чудо???

О–КА

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-0904) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax (973) 644-9510, UNA Fax (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку – $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор – Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата – Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Стережімось непродуманих кроків

До написання цієї статті спонукав мене лист Крайової пластової ради (КПР) в США до Крайової пластової старшини (КПС) в США з 10 вересня 2004 року, який був зачитаний на сходинах станичних 25 і 26 вересня 2004 р. У цьому листі КПР рекомендує розглянути на сходинах станичних справу вступу Пласту до Українського Конгресового Комітету Америки (УККА), продовжувати цю дискусію на XXVI з'їзді КПС і винести на голосування делеґатам.

Відомо, що від якогось часу відчувається тиск на Пласт з ціллю включити його до УККА. Виявляється, що й самі пластуни, навіть члени КПР, агітують за це. Це щось нове, що насторожує і змушує до серйозної застанови.

В чому справа? Ідеться про події що мали місце 24 років тому на 13-му конгресі УККА. Для молодих сеньйорів, які у тому часі були у віці юнаків, ці справи мало, а то й зовсім невідомі. Тому не тільки варто, але й конечно потрібно згадати, хоч коротко, що ж, властиво, тоді сталося.

На 13-му Конгресі УККА у 1980 році дійшло до розколу. З УККА вийшло 27 крайових організацій. Причиною виходу були грубі статутові і процедурні порушення. До того часу керівництво УККА перебувало в руках чотирьох організацій – Українського Народного Союзу (УНС), Українського Братського Союзу (УБС), католицького „Провидіння" і „Народної Помочі". Керівництво ротаційно мінялося. Цю методу на Конгресі знехтувано і обрано голову і заступника.

У 1983 році 19 організацій, які вийшли з УККА, створили нову демократичну централю – Українську Американську Координаційну раду (УАКР), вісім інших організацій, в тому числі і Пласт, зберігають невтралітет і не належать ні до УККА, ні до УАКР. Дотепер тільки одна організація, яка входила в УАКР – УН-Союз вирішила цього року бути членом обох централь.

Довголітні намагання полагодити конфлікт не мали успіху. Від того часу існує в Пласті зобов'язуюча постанова: як довго існують дві централі, Пласт зберігає невтралітет.

Пласт є понадконфесійним і понадпартійним формуванням і не може належати до якоїсь організації, що має партійний характер. Такі поважні справи, чи Пласт має входити чи не входити до якоїсь організації, належать до компетенції Головного проводу Пласту, до Головної пластової ради і Головної пластової Булави, де ті справи можуть бути обмірковані, дебатовані, а рішення має прийняти Пластовий з'їзд.

Тому можна щиро пожаліти, що молоді сеньйори, які займають певні пости у Проводі, маючи навіть найліпші інтенції, але не обізнані із ситуацією, наївно піддаються намовам агітаторів, які використовують їх незнання. У висліді появляються такі рекомендації, котрі можуть мати дуже погані наслідки і заподіяти Пластові великої шкоди.

Д-р Роман Барановський,
Кергонксон, Н. Й.

Втік від диктатора до Америки

Я не можу назвати прізвище цієї людини – втікача з Туркменістану. Він подав заяву на політичний притулок в США, справа його розглядається в штаті Ілиной, але якщо йому суд відмовить, то в разі повернення до країни, де лютує режим диктатора Туркменбаші, його можуть вбити. З розповідей втікача змальовується жахливе становище, в якому опинилися передовсім громадяни нетуркменського походження, в числі яких є кілька десятків тисяч українців.

У світі стало звичаєм потішатися з вигадок Сапармурата Ніязова, який називає себе Туркменбаші – „батьком туркменів". З його золотих статуй, з пам'ятника його книжці „Рухнама" – біблії для туркменів, з того, що він міста, вулиці, місяці і роки називає іменами своєї рідні. Менше відомо, що Туркменістан в 2004 році за оцінками ООН визнано країною з найгіршими умовами проживання, що за 13 років правління колишній комуністичний провідник, а тепер „батько туркменів" довів народ до жахливого зубожіння. Половина туркменів – безробітні, число студентів зменшилося в 10 разів, молодь вживає наркотики, в країні заборонені чужинські газети, заглушуються радіопередачі з-за кордону, три програми місцевого телебачення показують тільки самого С. Ніязова. Медицина відсутня, ліків немає, дитяча смертність надвисока.

За останні роки жодній міжнародній комісії не вдалося відвідати Туркменістан. Представників інших національностей, особливо узбеків, примусово „туркменізують", але з українцями і росіянами це зробити важче, тому їх переслідують особливо дошкульно. ООН з цього приводу прийняла спеціяльну постанову.

Розповідь втікача доповнив журналіст Леонід Комаровський з Бостону, Мас., який побував в Туркменістані: „В цій країні існує реальна загроза смерти за найменше критичне слово про президента С. Ніязова. Людина, яка попросила політичного притулку в іншій країні, стає особистим ворогом Туркменбаші. Я був затриманий в Туркменістані і провів за ґратами 150 днів. Мене били, тортурували, знущалися, вводили психотропні сполуки. І це тільки тому, що я, закордонний кореспондент, перебував 25 листопада 2002 року на демонстрації протесту проти диктатури С. Ніязова. Мене врятував мій американський пашпорт, протест влади США і міжнародних правозахисних організацій, але іншим, які разом зі мною були заарештовані, засуджені до позбавлення волі. Вибравшись на волю, я вирішив захищати людей, які страждають від переслідувань режиму. Втікач з Ілиною – один з них. Його в суді боронять досвідчені адвокати Гарі Лайт та Ірина Камериста і я вірю в їхній успіх. Але не можна забути, що втік один, а десятки тисяч ще бідують в Туркменістані імені Туркменбаші Сапармурата Ніязова".

Володимир Криловський,
Ню-Йорк

Як 31 жовтня проголосувати за президента України?

Так назвав свого листа до „Свободи" **Олег Керницький** з Сент Джордж, Юта. Він пише, що відповідь на це запитання тільки на перший погляд видається простою, тому що Центральна виборча комісія утворила виборчі дільниці в США при дипломатичних представництвах, а не там, де проживає значне число громадян України. Тепер їм доводиться двічі, а при повторному голосуванні – тричі, приїздити на віддалену дільницю, на що більшість не має можливости.

Від **Костянтина Демченка** з Москви надійшла його стаття з газети „Русскій кур'єр" про те, як Росія вчить Україну застосуванню передвиборчих політтехнологій, а також про активне пропаґування в Росії догідного Москві кандидата на президенти В. Януковича.

Іван Підкова з Каліфорнії вважає, що спроба отруєння В. Ющенка – акція спецслужб Росії.

Пресова служба Рівненського реґіонального штабу В. Ющенка надіслала повідомлення про напад на бюро коаліції „Сила народу" в Рокитному, що стався в ніч з 7 на 8 жовтня.

Марійка Гельбіґ з Мейплвуду, Н. Дж., переслала листа студентки з України, в якому йдеться про репресії проти студентів, котрі підтримують кандидатуру В. Ющенка.

Провід київської організації українських націоналістів надіслав меморандум про свою позицію щодо виборів, в якому закликає голосувати за В. Ющенка і викриває підступні дії прихильників В. Януковича. **Об'єднана прес-служба** Федеральної національно-культурної автономії „Українці Росії" і Об'єднання українців Росії" надіслала з Москви повідомлення, в якому застерігає, що збільшення в Росії числа додаткових виборчих дільниць з 220 до 650 може призвести до випадків масової фальсифікації вислідів голосування.

Дарія Кузик з Трентону, Н. Дж., надіслала фото, на якому видно, як Л. Кучма цілує руку В. Путінові.

Іван Лучечко з Джерзі-Сити, Н. Дж., переслав копію статті „Не такого Тараса Чорновола ми підтримували" з газети „Високий замок" від 28 вересня з критикою на адресу цього народного депутата.

Роман Голяш з Палантайну, Іл., звертається до наступних виборів президента США і висловлюється за повторне обрання на цю посаду Дж. Буша.

На публікації „Свободи" про Другу світову війну і, зокрема, знищення центральної частини Києва в 1941 році відгукнувся **Роман Колісник** з Канади, який надіслав добірку цікавих публікацій минулих літ з журналу „Дзвін", газети „Високий замок" у Львові, „Час" у Києві про змову Сталіна і Гітлера, про висадження Хрещатика. Дякуємо!

Іванна Гарасовська з Чикаго в листі про взаємини церков застерігає, що православні патріярхи у Москві і Константинополі неприхильно ставляться до УКЦ.

Д-р Іван Дідюк з Рослiндейл, Мас., надіслав подяку за допомогу в будівництві монастиря Сестер Пресвятої родини у Гошеві з надією на нові пожертви.

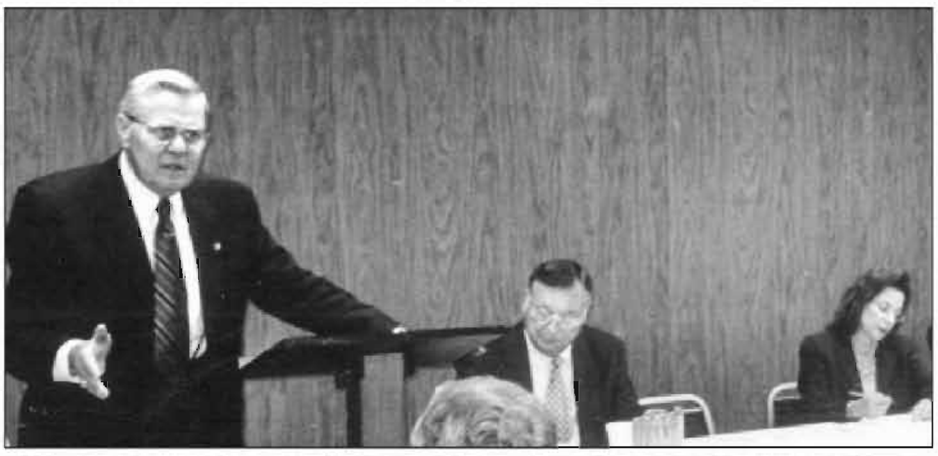
Українська Гельсінська спілка з прав людини інформує про проєкт „Фонд правового захисту", який передбачає допомогу в оплаті послуг адвокатів. Про подробиці можна дізнатися з Інтернету: www.rupor.org

Адольф Гладилович з Канади вже вкотре поправляє наших авторів про те, що проголошення незалежної України в 1918 році відбулося не на Софіївському майдані Києва, а в будинку Центральної ради. Цього разу такої помилки припустилася редакція в статті Романа Ференцевича „Проголошення чи відновлення?" („Свобода", 10 вересня).

Василь Дудка з Канади прислав вірш „Сліди за ними пропадають", в якому пише про негаразди в житті українського народу.

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Авторський вечір д-ра Мирона Куропася

Під час зустрічі (стоїть): д-р Мирон Куропась. За столом сидять: д-р Олександер Серафин, Христина Козак.

ВОРЕН, Миш. – 2 жовтня відбулася цікава зустріч д-ра Мирона Куропася з громадою з нагоди презентації його нової книжки в українській мові „Українсько-Американська Твердиня – перших сто років Українського Народного Союзу". Зустріч відбулася в Українському культурному центрі. У тому дні приїхала до Дітройту Головний секретар УНСоюзу Христина Козак. Імпрезу спонзорувала Дітройтська округа УНСоюзу при співспонзоруванні Наукового Товариства імені Т. Шевченка та Товариства українських градуантів Дітройту і Віндзору. Зустріч при виповненій залі відкрив і нею провадив голова НТШ д-р Павло Джуль. Після привітання гостей і присутніх він попросив д-ра Олександра Серафина до представлення М. Куропася, який приїхав з дружиною Лесею.

Голова Округи УНС О. Серафин поділився інформацією про життєвий шлях М. Куропася, підкреслив, що М. Куропась був особливим асистентом Президента США Джеролда Форда, та членом деяких інших федеральних комісій. Він також дописує вже від довшого часу до преси, особливо „The Ukrainian Weekly". Понад усе, він вже 28 років є членом Головного уряду УНСоюзу, з них 12 років був віце-президентом УНСоюзу.

М. Куропась у своєму слові орисав історію УНСоюзу, початки якого були нелегкі. Спочатку назва організації була – Руський Народний Союз. Опісля точилася гостра боротьба за ідентифікацію між т. зв. русинами і українцями. Щойно у 1915 році організація прийняла назву – Український Народний Союз. На початку 20-их років виникла загроза від комуністичного руху, а комуністи одержували гроші з Москви. У 1937 році більшість українців-патріотів перебрала УНСоюз. Одним із заслужених членів УНСоюзу був покійний батько Мирона, який від початку працював для УНСоюзу. Під час депресії УНСоюз допомагав навіть платити незаможним членам вкладки. Довгі роки членство УНСоюзу доходило до 100 тисяч членів. У давніших роках членство УНСоюзу, попри важку фізичну працю у шахтах чи фабриках зуміло будувати церкви, народні доми, школи, створювати культурно-освітні організації. УНСоюз був промотором культурно-освітньої праці наших еміґрантів. Хвиля еміґрантів після Другої світової війни старалася продовжувати працю перших іміґрантів. Однак тепер членство УНСоюзу занепадає. На сьогоднішній день УНСоюз нараховує біля 45 тисяч осіб.

Після М. Куропася виступила Головний секретар УНСоюзу Христина Козак, яка подякувала організаторам імпрези, а зокрема д-рові О. Серафинові за запрошення, привітала почесного члена Головної управи УНСоюзу Анатолія Дорошенка, який живе на терені Дітройту. Основною темою її виступу були інформації про нові поліси УНСоюзу для молодих, т. зв. „endowment", які дуже корисні для молоді. Більш детально говорила про поліси, за які платиться одноразово, чи поліси на життєве забезпечення. Вона інформувала про низку деяких поліс, зокрема нових, які дуже корисні і співрядні з американськими, дають можливість забезпечити себе і свою родину. Х. Козак пропонувала взяти аплікації деяких поліс, які були складені на окремому столику, або телефонувати до Головної управи за деталями. Опісля вона давала вичерпні відповіді на запитання.

В кінці д-р П. Джуль подякував доповідачам за їхній труд, присутнім – за участь та запросив усіх на каву і солодке, яке підготувало жіноцтво під проводом Зені Серафин.

Зенон Василькевич

У залі Українського культурного центру.

Франко Лев Голінатий –підполковник американського війська

Франко Лев Голінатий

Під час недавньої військової церемонії в Форт Лєвенворт, Кензас, член 27 Відділу УНСоюзу Франко Лев Голінатий одержав ступінь підполковника американського війська.

Син Миколи і Маріон Голінатих з Манчестеру, Н. Дж., Франко як стипендіят американської армії одержав ступень підпоручника, коли закінчив з відзначенням „Magnacum Laude", комерційно-фінансовий і військовий факультет Райдер-університету.

Опісля Франко взяв участь в „Operation Just Cause" в Панамі і був рік на Середньому сході в „Operations Desert Shield" і „Desert Storm". Він одержав відзначення „Bronze Star Medal". Його наступне завдання як командира військової частини було відшукувати втрачених без вістки американських вояків – учасників Другої світової, корейської і в'єтнамської воєн. Цей обов'язок він виконував в Кореї, Японії, В'єтнамі, Ляосі і Камбоджі.

Одержавши титул маґістра наук з провадження підприємства від Трой-стейт-університету, Ф. Голінатий продовжував свої студії в „United States Army, Command and General State College" і закінчив їх з відзначенням в 2001 році.

Після дворічної служби в Савдійській Арабії Франко Голінатий тепер перебуває в Форт Лєвенворт, Кензас, з дружиною і двома синами.

Бажаємо нашому воякові якнайкращих успіхів в його військовій кар'єрі!

Н. Н.

Збори 496-го Відділу ім. Т. Шевченка

19 вересня, в неділю, після церковного служіння, в Амбадонпарку, відбулися, хоч трохи з запізненням, збори 496-го Відділу ім. Т. Шевченка, в присутності приблизно 150 чоловік, з яких добра половина були наші члени. Збори відкрив молитвою пастор нашої церкви Ігор Білас. Далі Мирон Пилип'як розповів про проведену роботу в відділі. Одноголосно було вибрано на наступний рік секретарем відділу Мирона Пилип'яка, заступником секретаря – Святослава Пилип'яка.

Після короткої офіційної ч астини всі приступили до обіду, яким керувала Ольга Василишин, і на який багато жінок принесли свою їжу, а також солодке. Після обіду одні пішли на річку, інші грали у волейбол, ще інші співали християнських пісень. Розходилися, коли вже почало темніти. Всі присутні довго будуть згадувати гарно проведений час.

Святослав Пилип'як,
заступник секретаря
496-го Відділу ім. Т. Шевченка

ТОЧКА ЗОРУ

Вибори в США і наша громада

Дебати Джорджа Буша мол. і Джона Кері спонукають багатьох американців українського походження, в тому числі і автора цієї статті, до призадуми, а також до перевірки нашого політичного мислення. Очевидно, над цим питанням повинні застановитися представники українських центральних організацій в США. Тим більше, що віддавна залишилося враження, підтримуване деякими засобами масової інформації республіканців, нібито українська громада – суцільна республіканська й вона за інерцією голосуватиме за Дж. Буша. Тим часом відомо, що Дж. Буш не підтримав молодої демократії в Україні, його уряд обмежився тільки закликами до проведення в Україні прозорих виборів. Більше того – тісні зв'язки та приятелювання Дж. Буша з російським президентом, колишнім каґебістом В. Путіним, і неофіційні поголоски, що уряд США погодився на включення України у сферу російських впливів, доказом чого суцільна іґнорація України на міжнародній арені, в Европейському союзі і НАТО, говорять самі за себе.

Натомість Джон Кері, кандидат Демократичної партії, використовуючи „вакуум" республіканців, опублікував свою заяву, у якій не тільки критикує президента Дж. Буша і його адміністрацію за зовнішню політику США щодо України, але й підкреслює, що Україна „стратегічно важлива держава у серці Европи" і з огляду на це обов'язком США було розбудувати міцні стосунки між Україною і Америкою і рештою країн вільного світу, задля зміцнення незалежности цієї держави та повної її участи у трансатлантичній співдружності". Здається, що до Дж. Кері тільки республіканець Рональд Реґен так глибоко розумів змагання українського народу за самостійну незалежну державу і підтримував нас.

Треба пригадати нашим провідникам, що вже час активно заступитись за загрожену, знову ж таки московськими імперіялістами, Україну і шукати допомоги на Заході, в тому числі у США. Очевидно, у деяких випадках слід кардинально міняти наші політичні пріоритети, включно з підтримкою тих кандидатів на президентів, які прихильні до українства.

Українці не мають права спокійно приглядатися до навмисної ізоляції України, віддання її під цілковитий вплив В. Путіна, пляни якого нам відомі. Знаємо також, що сьогоднішній „головний" республіканець називає В. Путіна своїм особистим приятелем, відбуваються між ними часті розмови і гостювання на ранчі в Тексасі. Дж. Буш не тільки оминає Київ, відвідуючи східньоевропейські держави, але ні разу за чотири роки свого урядування формально не зустрічався з Президентом України.

Отож чи не слід міняти нашу орієнтацію? Йдеться не тільки про сам вибір Президента США, але також членів Палати репрезентантів і Сенату, серед яких американці українського походження мають чимало справжніх приятелів. Цей процес може мати вирішальне значення для зміцнення співпраці Америки з Україною, тепер і в майбутньому. Досі Президент Дж. Буш ані разу не згадував України, якщо не враховувати зауваження про „чесні" вибори. То чому американці українського походження мали б підтримувати республіканського кандидата на Президента США? Прохання про те, щоб США помогли Україні вийти на тихі води, не знайшли позитивного відгуку у Вашінґтоні. А без рішучої допомоги Заходу Україна може повністю підпасти під вплив теперішньої Росії, яка, і про це знають відповідальні американські політики, також ліквідує в себе демократичні інститути керівництва імперією і чекає хвилини на включення України у свою орбіту.

Кожна етнічна спільнота в США намагається допомогти країнам свого походження. У цьому процесі українці не повинні відставати.

Ярослав Дужий,
Ворен, Мишиґен

Україна чи Окраїна? Русин чи українець?

Було несподівано багато відгуків на мій лист про І. Сікорського („Свобода", ч. 34). Мені, переважно, йшлося про те, щоб донести до відома зацікавлених, що існує лист із власноручним підписом І. Сікорського, в якому він заявляє про своє українське походження. Заледве чи дослідник життя І. Сікорського здогадався б дивитися в архіви В. Галича. Я вдячна А. Сольчаникові та І. Кузичеві за їхні детальні цікаві філателістичні інформації. Щодо етнічного самовизначення синів Сікорського, то вони мали вибір. Їхня мама була росіянка.

Не буду входити в дискусію з Р. Ричком про критерії національного або етнічного визначення, хоча це дуже цікава тема, а радше зверну увагу на два інші споріднені пункти, які мене вже давно цікавлять. Коли йдеться про саме визначальне слово етнічної ідентичности, то конфузія на цьому пункті існувала за часів дитинства і ранньої юности І. Сікорського, при кінці XIX початку XX століть. Хто ми були – русини, малороси, українці чи просто козацькі діти, козацького роду?

Термін „українець" дуже недавнього походження, але не назва „Україна", „Вкраїна", яку стрічаємо в літописах вже в XII столітті. Тоді назва держави була Русь, автохтонний народ – русини або русичі (в прадавніх часах це були поляни, деревляни, дуліби та інші племінні окреслення). Прийнято пояснювати назву „Україна" як здеформоване слово „окраїна" – пограниччя, границя, кінець. Справді, слово „край" в нашій мові має два поняття: 1) територія держави та 2) кінець. Від слова „край" походить і слово „країна". Років з десять тому, подорожуючи на південь від Києва по Білоцерківщині, натрапили ми на старе, ще з княжих часів село Митниця. Видно, тут проходила границя, тут був край київської держави, тут в'їжджалося „у країну", „в країну" – Україна, Вкраїна. Принайменше так воно мені здається. Якщо б назва „Україна" значила „окраїну", що залюбки підкреслюється в англійських перекладах як „borderland", то в усіх правдоподібностях назва так і залишилася б – „Окраїна". В пізніших часах інтерпретація Україна–Окраїна була дуже зручна для політичних амбіцій нової імперії, яка пішла крок далі, і так само, як Володимир Великий вніс нову спільну релігію як символ єдности держави, так Петро І винайшов спільну назву – Росія. „Окраїна" дуже пасувала до Росії.

Мушу зазначити, що я не лінґвіст, ані професійний історик України, так що може хтось з лінґвістів, істориків чи літературознавців відгукнеться на наступні запитання, які пов'язані з національним чи етнічним визначенням.

1) Назва „русин-русич". Чи коли-небудь в літописах цю назву вживають у відношенні до північних народів? Руські люди, так. Але в слов'янських мовах національно-етнічно визначення завжди є іменникове – чех, поляк, німець, англієць, в українській мові навіть є росіянин. Але в російській до сьогодні існує тільки прикметникове визначення себе – „русский", себто приналежний, підлеглий, в цьому випадку підлеглі володареві Русі, але це не значило, що вони русини. Данило Паломник пише про руських людей на прощі в Єрусалимі і визначає їх як русинів чи русичів, новгородців і т. п., північні народи на території сьогоднішньої Росії він не називає русинами.

Мова – це звукова символізація світосприймання і світорозуміння людей. Те, що в Росії до сьогодні не існує, помимо спроб останніми часами, іменникове визначення етнічної ідентичности, напрошується на різні інтерпретації. Та це інша тема. Мені цікаво, чи хтось міг би подати точну джерельну цитату з середньовічних українських літописів, де назва „русин-русич" вживається для окреслення сьогоднішніх росіян.

2) Назва „українець". Розуміється, що назва „українець" не могла бути логічно пов'язана з назвою Україна, якщо б це слово походило від „у країні". Географічно ви могли бути у країні, яка належала місцевому населенню, до якого приїжджий міг або не мусів належати; міг існувати прикметник „український". Щойно із прийняттям назви „Україна" як назви території, яка мала або потенційно могла мати державний статус, з'явилася назва „українець". Поширенню назви „Україна" замість „Русь", мабуть, найбільше завдячуємо Т. Шевченкові, можливо, тому що назва Малоросія, яка почала закріплюватися від часів Петра І, була неприйнятна волелюбній душі Тараса. Але чи вживав Т. Шевченко коли-небудь у своїх творах слово „українець"? Дотепер ще ніхто із моїх знайомих шевченкознавців та літературознавців на це питання не відповів.

Очевидно, заміна назви „Русь" на „Україна" була умотивована політичною кон'юнтурою, щоб нас русинів з „русскими" не мішали. І так ми позбулися нашої старовинної історичної назви. А „малоросів" тяжче позбутися.

Дарія Маркусь

Хто такий – „Daniel Slobodian"?

В цьому числі (див. ст. 14), як і в попередньому, „Свобода" подає платну рекляму від передвиборної кампанії кандидатів Дж. Кері і Дж. Едвардса. У тексті цієї реклями цитується „Daniel Slobodian" – колишній господар нашої Союзівки. Але його участь в аґітації на користь Дж. Кері і Дж. Едвардса спричинена особистими міркуваннями і не пов'язана із УНСоюзом.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Відзначили 75-ліття ОУН

КЛІВЛЕНД, Огайо. – Громадський комітет при співпраці УЗО відзначив 75-ліття Організації Українських Націоналістів, 60-ліття Української Визвольної Ради, 60-ліття бою під Бродами, 50-ліття повстання Героїнь Кінгіру, 45-ліття смерти провідника ОУН Степана Бандери, свято Покрови – свято УПА концертом і бенкетом 3 жовтня в залі Святопокровського осередку в Пармі. На святково прибраній сцені – емблема ОУН, прапори США і України, місцевих організацій, а при столах на залі – близько 300 гостей.

Свято відкрив голова УЗО В. Ліщинецький, який привітав гостей і голову СКУ Аскольда Лозинського, представив ведучого програми Л. Голубця. Американський і український славні виконали Н. Боєчко разом із присутніми на залі. Ансамбль бандуристок „Чар-зілля" – (керівник І. Туршин) започаткував концерт деклямацією „Молитва", а відтак виконав пісні „Під твою милість", „Моя Україно", деклямацію „Пам'ять", „Дрімає калина", „Подай, дівчино" і в'язанку стрілецьких пісень. Святкову доповідь виголосив А. Лозинський, який підкреслив, що ОУН в тій історичній добі був єдиною політичною і мілітарною формацією, яка несла весь тягар боротьби з окупантами. Головною ідеєю створеної в 1929 році ОУН і її першого голови полковника Є. Коновальця була безкомпромісна боротьба за визволення українського народу. Воїни УПА вибрали шлях боротьби і записалися золотими літерами в історію України.

Відбулося вручення грамот і почесних відзнак „60 років УГВР" членам Відділу Товариства вояків УПА, та відзначення членів Братства Дивізії УНА в Клівленді.

Ансамбль бандуристок продовжив другу частину концерту піснями „В ніч осінню, тиху", „Маєва нічка", „Земля моя", „Із гір Карпат", „Лебеді материнства", „Як з Бережан до Кадри", „Бистра вода" і „Козацькі могили".

О. митрат М. Ревтюк перед початком бенкету подякував Господеві за опіку над українським народом.

На завершення свята Л. Голубець подякував виконавцям програми, гостям за участь, членам громадського комітету, голові В. Ліщинецькому, головам комісій В. Ільчишину, П. Твардовському за випуск пропам'ятної брошури. Молитвою о. Б. Злоби закінчено святкування.

Євген Бачинський

Телефонна компанія „Yak Communications" – на американському ринку

Телефонна компанія „Yak Communications" – одна з найбільших канадських компаній, провідник на ринку телекомунікацій упродовж останніх п'яти років.

Останнім часом компанія „Yak Communicatons" об'єднала низку телефонних фірм і, володіючи величезними технічними і організаційними можливостями, вийшла на телекомунікаційний ринок США. Ми хотіли б розпочати нашу діяльність в США зі звернення до кожного з наших можливих американських клієнтів і розповісти про головні технічні, організаційні і етичні стандарти, що їх сповідує наша компанія.

Наші пріоритети: особлива увага до роботи на етнічних ринках; повне задоволення потреб наших клієнтів в телекомунікаційних послугах; прагнення, аби кожен контакт будь-якого працівника компанії з клієнтом був корисним для цього клієнта; постійне поліпшення якості обслуговування згідно з побажаннями і потребами наших клієнтів; повага до індивідуальності і визнання унікальної ролі кожного члена нашої команди, до якої ми залучаємо не тільки наших працівників, але й наших клієнтів; захист матеріяльних інтересів наших клієнтів постійним втримуванням цін на конкурентноспроможному рівні; ясність, простота у розумінні і своєчасне надання всієї реґулярної кореспонденції клієнтам, а також матеріялів, яких вимагають від нас клієнти.

Дотримання цих норм кожним працівником компанії „Yak Communications" дозволяє нам гарантувати найвищий рівень обслуговування. Свідченням цього є мільйони наших канадських клієнтів. Ми гарантуємо чесність, відкритість і високі етичні стандарти нашої праці!

Наш тел.: (800) 490-7235. Електронна сторінка в Інтернеті: www.yak.com

Компанія „YAK"

20-ліття учительського семінару на Союзівці

В 1985 році голова Шкільної ради проф. Є. Федоренко та предсідник Українського Народного Союзу д-р Іван Флис уклали угоду про те, що УНСоюз спонзоруватиме учительські курси на Союзівці – два тижні для кільканадцяти вчителів та викладачів, які провадитимуть програми з українознавчих предметів для підвищення кваліфікації учителів „Рідної школи". Від 1985 до 2004 року відбулося 20 учительських семінарів на Союзівці. В них брало участь понад триста учителів з США, Канади та України. Були також учителі з Польщі та Австралії.

Програма кожного року включала українську мову, літературу, історію й культуру. Деколи були виклади з географії, історії діяспори та методики. Після двох років прослухання лекцій студенти одержують диплом, який дозволяє їм викладати в системі „Рідної школи". Навчання на курсах проходило щоденно по 7 академічних годин. Гостинні лекції відбувалися в суботу.

Літературу викладав на курсах проф. Євген Федоренко, голова Шкільної ради від 1980 року, академік Української педагогічної академії наук та співавтор 4-ох томів хрестоматії української літератури XX століття „Рідне слово". Він викладав різні курси з історії літератури – від І. Котляревського до М. Коцюбинського, раннє XX століття, „Розстріляне відродження – українська література 1920–30-их років", Празька школа, письменники-еміґранти, давав курси з мови.

1988 р. Учасники вчительського семінару на Союзівці. Четверта зліва – директор Євгенія Барчинська з Австралії, біля неї – д-р Є. Федоренко, керівник семінару.

Проф. Микола Француженко-Вірний з Вашінгтону, довголітній співробітник Радіо „Свобода" та автор книжки про В. Барку, читав лекції з літератури 4 роки. Це були виклади про клясиків 1920–1930-их років, про шістдесятників, П. Тичину й Б. Антоненка-Давидовича.

Проф. Леонід Рудницький – германіст, ректор Українського Вільного Університету – чотири роки читав лекції про релігійні мотиви в українській літературі та в творчості шістдесятників, про творчість І. Франка та Лесі Українки.

Лекції з літератури провадили три роки професори з Києва. В 1996 році лекції давав проф. Василь Яременко з Київського університету про шістдесятників, в 1997 році – голова Інституту українознавства проф. Петро Кононенко, в 1999 році – курс „Найновіша українська література" читав проф. Анатолій Погрібний з Інституту мовознавства Української Академії Наук. Українську мову 11 років викладав проф. Павло Маляр. Він був редактором газети „Українські вісті" та автором книжки „Золотий дощ". Як спеціяліст свого предмету щодня з гумором опрацьовував граматичні правила з студентами.

Два роки мову викладала Ярослава Цьовх з Кензас-університету. Вона готує підручник з граматики. 14 років вів курси з лівінгвістики д-р Ігор Гурин. Співавтор книжки „Українці в поселеннях" він мав лекції з історії мови, походження слів та з історії еміґрації.

(Закінчення на стор. 18)

Хто працює...

(Закінчення зі стор. 5)

яспори, ні в діяспорних ЗМІ. Вкладати гроші є куди, і вони вкладаються, але фінансова база українського народу ще мала. Крім того, діяспора повинна вчитися використовувати ресурси інших держав, щоб допомогти Україні. Подивіться на ту ж єврейську діаспору – вона вкладає в державу Ізраїль близько 20 більйонів долярів щороку. Євреї в злагоді не живуть, проте сильно й зорганізовано працюють і вміють згуртуватися в потрібний момент. Це хороший приклад для нас. Українці мають свої вади - ми любимо сваритися між собою і багато говорити. Але це - частина нашої природи, це значить, що ми володіємо здатністю свобідно і креативно думати. Треба лише навчитися спрямувати всі наші здібності в одне русло і зорганізуватись настільки добре, щоб могти іти в одному напрямку.

Я б з радістю погодилася з П. Борисовим, та, на жаль, історія фактами заперечує наше вміння об'єднуватись. Ми не хочемо творити нашу історію, тому за нас її „продукують" інші. Ми знаємо, хто. На тринадцятому році незалежності української держави, українці, незважаючи на їх семидесятилітній досвід перебування під безпосереднім впливом радянської Росії, не навчилися бльокувати вплив Москви. Історія змушена повторюватися, бо ніхто її не слухається. Вона вироджує націю, яка не відчуває приниження від рабства.

П. Борисов дивиться на проблему більш оптимістично і з легкою іронією в голосі коментує її цитатою Л. Кучми: „Воля людей – найсильніший голос". Якщо українці будуть вимагати самостійність для свого бізнесу і мистецтва, то вони її отримають. Звичайно, ситуацію в Україні повинен контролювати уряд. Він повинен зрозуміти, що „being Ukrainian is politically marketable". Зі зростанням багатства на Україні зростатиме потреба в своїй власній ідентичності і бажання самореалізуватися в мистецтві та бізнесі. З огляду на теперішню політику уряду щодо ЗМІ, це буде не просто: уряд не підтримує національну продукцію, не створює державні фонди для фінансування кіно, встановлює високі податки на дистрибуцію та продаж квитків і всілякими способами затримує розвиток українського кіномистецтва. Відсутність фільму „Мамай" на українському ринку – одне зі свідчень того, що „культурний голодомор" на Україні продовжується.

На думку П. Борисова, український уряд робить помилку, не надаючи українцям з діяспори можливості отримати українське громадянство, і таким чином полегшити їм повернення в Україну на постійне проживання. Так робить ряд европейських країн, як, наприклад, Франція, Німеччина, Італія – адже це сприяє розвиткові економіки цих країн. „Це політика Росії, яка робиться руками нашого уряду. Росія хоче мати в Україні росіян, а не українців" , – стверджує П. Борисов.

Америка може помогти Україні вийти зі сфери впливу диктаторської Росії. Більше того, роля, яку може відіграти Америка для України, набагато вагоміша за ролю Европейського союзу. Штати можуть відкрити Україні дорогу на Захід, налагодивши комерційні зв'язки і торгівлю енергетичними ресурсами, що посприяє незалежності України від Росії в енергетичному секторі. На Европейський Союз України не можна покладатися, - знаючи про зацікавленість Росії в Україні, жодна з держав-членів ЕС не піде на конфлікт з Москвою.

Ці прогнози П. Борисова позначені мисленням фінансиста, дипломата і проникливого психолога мас. Але середньостатистичний українець в Україні позбавлений можливости бачити політично-економічні процеси в інтернаціональному контексті настільки глобально. Він наївно запитає: „Чому держави, які зараз так щиро пропонують руку допомоги Україні і обіцяють їй свою підтримку, відвертали свої очі від подій 1932-33 рр. в Україні?" А ще, навчений гірким досвідом, він запитає себе, чи варто покладатись на когось у вирішальних для себе моментах. Могти і хотіти вірити комусь – одна з рис українця, яка свідчить про його вроджену порядність, але й водночас про його психологічну лінь. Віра в те, що можна розраховувати на порядність і моральність ближнього, розслаблює внутрішньо і позбавляє стимулу самому брати контроль над ситуацією і відповідальність за її наслідки. Вміння та бажання надіятись на когось чи щось говорить про добрий стан психічного здоров'я членів суспільства, але ми не враховуємо той факт, що зовнішня політика більшості держав керувалась і досі керується далеко не мораллю.

Відомий польський автор афоризмів С.Є. Лєц якось вдало зауважив: „Надія – мати дурнів, що не заважає їй бути прекрасною коханкою сміливців". Ким вона є для нас – на це питання нехай знайде відповідь історія.

ЩО? ДЕ? КОЛИ?

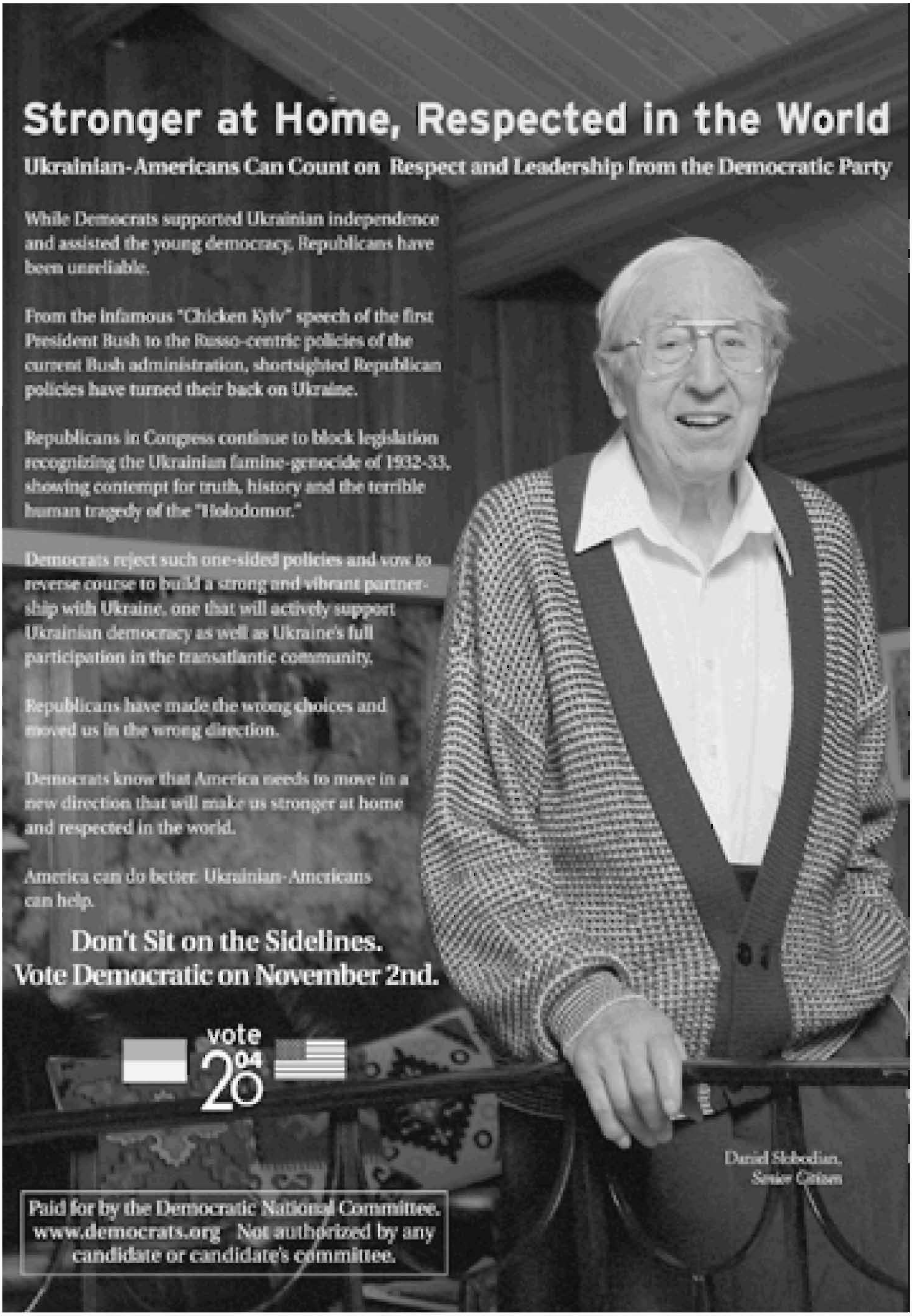
5 лютого 2005 р.
Баль інженерів у Філядельфії

Управа Філядельфійського відділу Товариства українських інженерів Америки повідомляє, що зголошення кандидаток на дебют Балю Інженерів у Філядельфії приймає до 10 грудня 2004 року д-р Роксоляна Горбова (617 South Ave., Holmes, PA 19043. Тел.: (610) 586-1379 або (610) 461-8718.

Баль Інженерів у Філядельфії відбудеться в суботу, 5 лютого 2005 року, в „Park Huatt Hotel at the Bellevue", за адресою: Broad and Walnut Streets, Philadelphia, Pennsylvania.

У справі замовлення кімнат в готелі треба телефонувати до готелю на число (215) 893-1234. Щоб отримати знижену ціну, треба покликатися на „Ukrainian Engineers Society Ball". Додаткові інформації можна одержати, телефонуючи до д-ра Лариси Заїки на число (215) 635-7134 (увечорі).

Методій Борецький

Stronger at Home, Respected in the World
Ukrainian-Americans Can Count on Respect and Leadership from the Democratic Party
While Democrats supported Ukrainian independence and assisted the young democracy, Republicans have been unreliable.
From the infamous "Chicken Kyiv" speech of the first President Bush to the Russo-centric policies of the current Bush administration, shortsighted Republican policies have turned their back on Ukraine.
Republicans in Congress continue to block legislation recognizing the Ukrainian famine-genocide of 1932-33, showing contempt for truth, history and the terrible human tragedy of the "Holodomor."
Democrats reject such one-sided policies and vow to reverse course to build a strong and vibrant partnership with Ukraine, one that will actively support Ukrainian democracy as well as Ukraine's full participation in the transatlantic community.
Republicans have made the wrong choices and moved us in the wrong direction.
Democrats know that America needs to move in a new direction that will make us stronger at home and respected in the world.
America can do better. Ukrainian-Americans can help.
Don't Sit on the Sidelines.
Vote Democratic on November 2nd.
vote
2004
Daniel Slobodian,
Senior Citizen
Paid for by the Democratic National Committee.
www.democrats.org Not authorized by any candidate or candidate's committee.

15-та зустріч колишніх учнів Реґензбурзької гімназії

КЕРГОНКСОН, Н.Й. – У 1949 році перестала існувати Регензбурзька гімназія – наша українська гімназія на еміграції. Коли минуло десять літ, деякі з ентузіястів вирішили організувати першу зустріч колишніх учніх гімназії на Союзівці! Ще жили професори, багато з них – в Америці, усі були молодші, повні енергії і теплих згадок про Регензбург. Зустріч була успішною і протягом останніх 50 літ з коротшими чи довшими перервами, завдяки енергії і присвяті ентузіястів зі сходу Америки, чикагської колонії колишніх „регензбуржців" (такої численної, що нема як усіх згадати), Данка Маланяка з Голівуду, започатковано дальші з'їзди. Цього року відбулася 15-та зустріч, знову ж на Союзівці, 13–16 вересня.

Гасло зустрічі „Хай світ пізнає. Пам'ятаймо!" базувалося, мабуть, на гарячковім намаганні видати продовження до знаної книжки про Регензбург, присвяченої колишнім гімназистам. Дискусії тривали впродовж двох днів нарад. Комітет подбав і про інтелектуальні зацікавлення учасників, заплянувавши доповіді „60-ліття УГВР" Романа Маца і „Передвиборча ситуація в Україні" д-ра Осипа Мороза. Увечорі читали поезії Люда Ярко-Почтар, Люба Караван-Коломиєць та Лялька Малюк-Савин. У своєму вступному слові Люда зацитувала уривок з твору Івана Франка: „Якби Ти знав, як много важить слово, одно сердечне, теплеє слівце! Глибокі рани серця як чудово вигоює – якби Ти знав оце..." Усі три зачарували присутніх своїм читанням, та і не диво, бо всі роки перебування в нашій гімназії вони були знані з уміння

(Закінчення на стор. 18)

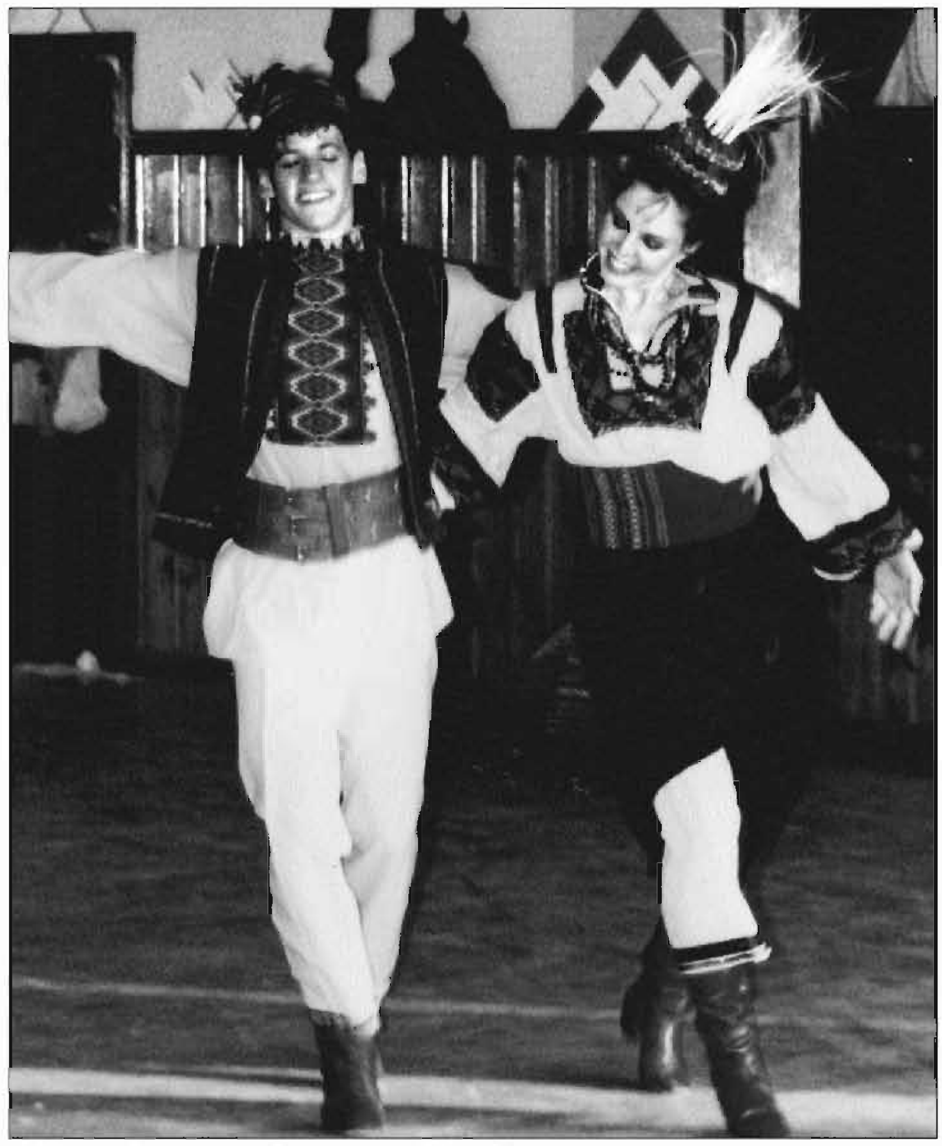

Учасники 15-ої зустрічі Реґензбуржців на Союзівці

Чарівниця танцю живе у своїх учнях

Перед виступом на 7-ій вулиці (зліва): Н. Галатин, Д. Шмериковська, Х. Райш, К. Гентиш. Фото із архіву Х. Гентиш

Творчий вогонь „Сизокрилих" не один раз палав на наших сценах

НЮ-ЙОРК. – Здається – це було вчора, як „український Ню-Йорк" сумно вразила і схвилювала непоправна вістка – що перестало битися живе і таке любляче серце нашої прима-балерини Роми Прийми-Богачевської. Здається, немов це було вчора, як сотні її учнів, а з ним їхні родини і звеличники танцювального мистецтва Роми переливалися через церкву св. Юра в Ню-Йорку, де спочивали її останки, а відтак на посмертному відзначенні св. п. Роми 12 вересня в презентативних приміщеннях готелю „Вальдорф-Асторія". Але численні звеличники неповторного сценічного мистецтва св. п. Роми та її особистости ніяк не можуть її забути.

Саме ці її учні, яких призбиралося вже так багато, саме вони, а подекуди і їхні батьки, взялися після відходу св. п. Роми у засвіти негайно до праці, щоб підготувати належно вечір на її пошану, який був ще започаткований св. п. Ромою, але до якого вона вже не дожила. Оцей вечір, що відбудеться в суботу, 13 листопада, в залі Лінкольн-центру, в який стільки чуття і сантименту вкладають учні Роми, проводить дочка покійної прима-балерини і її щира помічниця Аня Лонкевич, і можна сподіватися, що цей вечір буде ще одним поклоном незабутній Ромі. Від неї та від численних учнів знаємо, що цей плянований ще св. п. Ромою концерт вона дуже хотіла влаштувати, тому не диво, що її учні тепер з повним завзяттям і пієтизмом до нього готуються. Але з таким же пієтизмом вони увійшли у школу св. п. пані Роми і з ним вони завжди танцювали.

(Закінчення на стор. 17)

Чарівниця...

(Закінчення зі стор. 16)

Десь із пожовклих архівів відшукую, що писала я п'ятнадцять років тому, коли наша Рома підготовляла зі своїми учнями концерт з приводу 25-річчя своєї школи, в залі Еліс Талі. Там читаю мої розмови з учнями, їх думки про „паню Рому" та участь в її школі. Ось відповіді Адама Гапія з групи „Сизокрилих" та його щире захоплення участю у танцювальному мистецтві. Сьогодні Адам зі сантиментом згадує оці для нього вже давні роки і розповідає, що танцював з „панею Ромою" 12 років, розпочавши у віці 10 років з власного бажання, побачивши „Сизокрилих" та їхній танець на оселі „Верховина".

„Я просився у цю групу. Батьки зовсім не заохочували. Я танцював залюбки і напевно досі продовжував би. На жаль, мусів перервати у 1997 році з приводу фізичних пошкоджень. Але сантиментом я залишився близьким цій групі та не пропускаю ні одного виступу. Вони усі пригадують мені „давні, добрі часи", як я був активною частиною цієї славної групи".

Однією з найактивніших організаторок концерту групи, що має відбутися в пам'ять св. п. Роми, є Хризанта Гентиш, яка хоч сама не танцює, зате танцює її дочка. Саме маленька п'ятирічна Ксеня заглядала крізь двері на науку танців в часі вакаційного перебування в Ґлен Спей і просила маму дозволити і їй бути поміж танцюристами. Пані Рома прийняла Ксеню, яка танцює у групі досі, й це пов'язало Хризанту зі школою, а з Ромою особливо. Це і стало причиною, що вона тепер включилася дуже активно у підготування меморіяльного концерту, про який покійна так мріяла і так його бажала.

Від Хризанти я могла отримати різні цікаві інформації, наприклад, як дочці св. п. Роми – Ані дуже активно допомагають двоє довголітніх танцюристів – звеличників пані Роми, Христя Їжак і Орляндо Пеган. Значить, ентузіясти танцю і його учительки не переведуться скоро. Про це певна також Марта Савицька – директорка музичного дошкілля, яка веде його від 1972 року. При цій дещо подібній праці вона завжди з великою повагою і сантиментом згадує „пані Рому". Її діти були також якийсь час учнями у школі Роми Прийми-Богачевської, син згодом перестав, але сантимент до п. Роми залишився у всіх членів родини, і цей сантимент можна відчути у розповіді Марти.

Мусіло бути щось винятково у цієї жінки, що вона зуміла так запалити ентузіязм до танцю, а передусім і до своєї творчої особистости серед осіб різного віку, різного походження, різної національности.

Це бачили ми і відчули в часі величавого відзначення Роми Прийми-Богачевської нагородою життєвої творчости, що її вручено доч-

2004 р. Танцює ансамбль „Сизокрилі", виплеканий Ромою Приймою Богачевською. Фото: Джон Марин

ці на прийнятті в готелі „Вальдорф–Асторія" провідниками Українського Інституту Америки, і це відчуватимемо у ювілейному концерті 13 листопада, в якому все, що вивчили у незабутньої для них „пані Роми" учні з її шкіл, вони ще раз покажуть на сцені.

О. Кузьмович

Надсилаю до редакції тижневика „Свобода" світлину з сімейного архіву. На знімці – учні „Рідної школи" ім. Тараса Шевченка у Львові, в 1936 році, з опікункою кляси Марією Заячівською і о. катихетом Омеляном Горчинським. Перед священиком стоїть св. п. Рома Прийма. В її світлу пам'ять на Львівську Богословську академію 100 дол. зложили однокляснищі-товаришки Аля Ганицька, Реня Петрик і Оля Ференцевич.

Фото: із архіву Олі Чмоли

15-та зустріч...

(Закінчення зі стор. 15)

відтворити написане слово, оживити його і захопити слухачів.

Не забули організатори і за практичні аспекти, пов'язані з дальшим майбутнім, з плянами видання „своєї" книжки про дальші роки колишніх гімназистів, розширення когорти учасників дальших з'їздів. Не забуто і про чисто товариські розмови та відновлення знайомств. Великим успіхом втішалась крамничка, завдяки трудам Роми Мисько-Яхтorович та Олі Кузик-Мочули.

Як і кожного з'їзду, другого дня ранком відслужено Літургію і Панахиду за професорів, товаришів і приятелів, що відійшли від нас.

Увечорі був бенкет на відзначення нашого приятельства, нашого молодого духу, хоча і в дозрілому віці. Не усі могли приїхати. Ляля Малюк-Савин прочитала привіти від о. Е. Шараневича, М. і Т. Мелешків – наших менторів, від товаришів – О. Бризгун-Соколик, О. Теодорович, Л. Кобзяр-Косак, М. Сосяк, О. Копцюх-Мороз, Я. Федьків-Букачевської, Л. Гурко-Боднар, Т. Дереш-Кривулич, А. Мартинців-Завадівської і Я. Корженівського. Теплими словами вітала присутніх Володимира Кавка, наша адоптована гімназистка, яка в минулому не раз збагачувала наші програми своїм мистецьким читанням.

Приємною несподіванкою в програмі був показ мистецько вишитих українськими взорами суконок в пристосуванні до модерного вжитку роботи Лялі Малюк-Савин. Славця Маланяк-Оранська мистецько відспівала пісні „Де гори Карпати", „Пливе човен" та „Мої ясени" під звуки бандури (І. М.). Програму вечора закінчив Едвард Кухар коломийками, пристосованими до учасників з'їзду.

Вирішено з'їзди продовжувати, бо вони виповнюють певну прогалину в нашім розпорошенні, допомагають бодай на коротко відійти від буденщини і стримати неминучий прогрес часу. До побачення на Союзівці!

Ігор Масник

20-ліття...

(Закінчення зі стор. 12)

Історію на курсах викладав проф. Юрій Гаєцький (1986–2004). Він довший час був при гарвардськім українськім інституті та в Києво-Могилянській Академії. Автор праці „Козацька адміністрація Гетьманщини" та співавтор „Козаки в 30-літній війні (1618–48)". Ю. Гаєцький провадив курси з 4-ох періодів української історії – Київська Русь, Козаччина й Гетьманщина, Доба відродження й Україна в XX столітті. Його підручник „Нова історія України. 1945–2002" служить як текст для 11-ої кляси в Школах українознавства.

Курс з історії читав проф. Тарас Гунчак три роки. Він автор багатьох праць з історії України XX століття. Слава Ґеруляк, мистець-кераміст, викладала 4 роки культуру до християнської України. Шість років культуру читав проф. Орест Павлів з Монреалю про звичаї та ритуали українського народу. Проф. Ігор Мірчук читав лекції з мистецтва та іконографії. Люба Волинець, директор Музею в Стемфорді, Конектикат, давала курси з вишивок та ікони. Ізабела Оменцінська з Рочестеру давала лекції про архітектуру з прозірками. Мисткиня Леся Кочман з Чикаго провела курс „Сучасні українські художники" з ілюстраціями.

Лекції з музики давали проф. Ян Хойнацький, Тарас Філенко і Тамара Булат. Також проф. О. Коновець з Києва показував студентам як вчать культуру в Україні. Директор Катерина Немира з Парми, Огайо, два роки давала лекції з історії театру й кіно.

Крім основних лекцій, були й додаткові. Вправи з географії провадив колишній голова Шкільної ради проф. Е. Жарський, а недавно Наталія Боднар з Кент, Огайо, показувала як вживати комп'ютер на лекції географії.

Було й багато гостей на учительських семінарах. Між ними був знаний письменник й критик, шістдесятник Євген Сверстюк, який прочитав лекцію про універсальні вартости в літературі. Поетка Галина Могильницька з Миколаєва мала лекцію про Ліну Костенко та її „Марусю Чурай".

В 1988 прибула на курси Євгенія Барчинська з Австралії. Вона тоді була головою Шкільної ради в Австралії й розповідала про освіту й шкільництво в своїй країні. Письменниця Раїса Іванченко з Києва розповідала про працю над романом з життя княгині Ольги в 1995 році. Валентина Стрілько з Києва оповідала про українізацію шкіл в Київській області. Проф. Віра Боднарук з Чикаго інформувала про діяльність „Товариства української мови", а С. Гнатейко зі Львова – про реставрацію образів в музеях Львова.

Також студенти давали показові лекції, святкували ювілей проф. П. Маляра, мали панель про сучасний стан в Україні та відбули дві сесії, присвячені Голодоморові в Україні, в 1993 і 2003 р. Кожного року відбуваються традиційні прощальні вечори, де студенти вміло, з гумором оспівують, описують, деклямують та жартують щодо свого перебування на курсах.

Результати учительських семінарів очевидні – 11 директорів й сотні учителів суботніх шкіл, колишні випускники курсів, організованих Шкільною радою на Союзівці. Дороговказ на майбутнє – продовжувати ці курси (можна навіть на три тижні). Приходять нові учителі з України, яким бракує знання з історії й культури України, бо ці предмети були пофальшовані і викривлені в школах України до 1991 року. І тільки учительські семінари в сучасну пору можуть задовольнити потребу вчителів для суботніх шкіл українознавства.

Одначе є й нові проблеми. З 2000 роком потрібно було знайти нових спонзорів, бо Український Народний Союз скоротив свої пожертви на шкільництво. На щастя, багато кредитівок розуміє вагу семінарів та українського шкільництва і підтримують їх фінансово. Потреба таких курсів очевидна й вони будуть існувати, поки буде фінансування на їх утримання.

Юрій Гаєцький

Справді...

(Закінчення зі стор. 1)

українського вояка та дипломатичні труднощі новоствореної Західньоукраїнської Республіки дуже цікаво описує в своїх спогадах Л. Цегельський. Він же ж, як секретар внутрішніх, а опісля закордонних справ, брав участь в усіх важливих нарадах і переговорах з різними державами та, у великій мірі, був творцем тісї політики. Саме тому його спогади дають відчути нюанси української боротьби за існування, як також неймовірні труднощі закордонної політики.

Дуже зворушливо розповідає Л. Цегельський, поминаючи його ідеологічні уподобанння, про його і Дмитра Левицького подорож на Велику Україну, метою якої було дістати допомогу – зокрема військових командирів, грошей, артилерію, зброю та одяг. Виїхали вони при кінці листопада, а вже 1 грудня відбулась зустріч з членами Директорії. Саме тут, у Фастові, на прохання С. Петлюри, була укладена перша угода, авторства Л. Цегельського, про злуку Західньоукраїнської Республіки з Українською Народною Республікою. 9 грудня Л. Цегельський та Д. Левицький вже були в Галичині з генералом Омеляновичем-Павленком, полковники з їхніми ад'ютантами-поручниками, з 10 мільйонами корон, вагони з кулеметами, рушницями, гарматами та амуніцією. В інших вагонах були зимовий одяг, мука та цукор. Україна зробила гарний дарунок своїм галицьким братам!

Ратифікація Фастівської угоди відбулась в Станіславові 3 січня 1919 року. В присутності Української Національної Ради, президент Євген Петрушевич попросив Л. Цегельського – тоді секретаря закордонних справ – прочитати Фастівський договір з 11 грудня 1918 року, як також проєкт резолюції для прийняття Українською Національною Радою. Після короткого представлення Л. Цегельським, резолюцію відносно ратифікації договору, підписаного у Фастові 1 грудня 1918 року, було прийнято через аклямацію. Цей зворушливий історичний момент прийняття резолюції про злуку ЗУНР з УНР Л. Цегельський описує так:

„Було тихо, хоч мак сій, аж промовив президент:

– Стверджую, що резолюція про злуку Галичини й Буковини з Україною прийнята одностайно через аклямацію. Оцим стверджую й оповіщаю, що від цієї миті старинна галицько-володимирська волость входить у склад єдиної та нероздільної, соборної та суверенної, Української Держави. Соборній Україні слава !

З грудей усіх присутніх залунало громове „Слава”, а потім здійнявся немов ураган оплесків, що тривав кілька хвилин. Чимало членів Ради і слухачів на бальконі плакало, а всі – старі, парляментарні бувальці – мали сльози на очах. Хтось з членів Ради, чи не д-р Трильовський, почав „Ще не вмерла Україна...”. Усі підхопили гимн єдиними устами і єдиним серцем. Ніколи в житті не чув і не співав я разом з іншими так грімко, так урочисто „Ще не вмерла...”.

Це зворушливе свято в Станіславові було неначе прологом до завершальної події – до кінцевого акту драми національно-державного відродження у формі урочистого об'єднання Української Народної Республіки та Західньо-Української Народної Республіки, який було довершено проголошенням в Києві, на Софійській площі, 22 січня 1919 року. Делегація, що приїхала з Тернополя, біля 65 осіб, слухаючи на Софійській площі про акт об'єднання, внаслідок чого перед світом постала Українська Соборна Держава, напевно подумали, що без Листопадового чину не було б і, вже сьогодні історичного, Свята Соборности. Історична мрія українського народу сповнилась.

До 86-ої річниці Листопадового Зриву

Листопад

М. Вільшина

Та ніч була така відмінна
Від ночей тих, що були перед нею –
Безмісячна, тривожна, безпромінна,
У таємниць загорнена кирею –
Коли ж нарешті впав її серпанок,
То й світ був інший, як у кожний ранок.
Ще місто в сні, не відало про ніщо
Як в брук жовнярські вдарили підкови.
Як сталь при боці брязнула зловіщо,
Як спалахнули перші маки крови,
Як вартових зміняли ми на башті
І наш прапор завісили на машті.
В долонях кріс, за поясом гранати
І мов два тигри під шоломом очі –
Отак ішли ми ранок зустрічати.
Що мав прийти по тій безсонній ночі
І здійснити по довгих, довгих літах
Те, що батьки лишили в заповітах.
Мов буревій, мов буря дика, люта,
Що рве з корінням дуби і тополі,
Немов стріла до вистрілу напнута,
Так ми тоді зірвалися до волі.
І грянули, немов гірський водопад
В історію, а з нами – наш листопад.

Пам'яті Митрополита Андрея

Великий заповіт

Роман Завадович

Нема Учителя! Заснув навіки,
Мов камінь канув в вічности глибінь,
І жаль розлився, мов осінні ріки,
І на серця упала смутку тінь.
На бездоріжжях сірої пустині
Здіймає руки нарід-сирота:
„Куди іти? І де, в якій країні
Свята мандрівки нашої мета?”
Ні, він не сам! В глухій пустелі
Надія сходить буйно, мов трава –
Горять в серцях, мов викуті у скелі,
Його завіту батьківські слова.
Клекоче грізно буря понад світом,
І блискавок стинаються мечі,
Та нас з його величним заповітом
В похід ізнову кличуть сурмачі.
Під прапори єднання і любови
У громові скривавлені дні
Скликають браття однієї крови,
Дітей єдиної сім'ї.
Вони ідуть, вирівнюються лави,
І стигне громом незабарна мить,
Коли вінцем відродження і слави
Наш край Всевишній поблагословить!

1 листопада – 60 років з дня смерти Митрополита УГКЦ Андрея Шептицького

Не чекаючи лаврів від світу

Микола Галів

Першого листопада сповниться 60-років з дня смерти Митрополита Української Католицької Церкви, Слуги Божого Андрея Шептицького. Чим більше віддаляємось від дня смерти Митрополита Андрея, тим більше він стає для нас виразнішим і ближчим. 1 Листопада – це особливий день в історії українського народу й української католицької церкви. 1 Листопада 1918 року український народ західніх земель України визначав свою незалежність, щоб після того поєднатись з матірними землями України, престольним градом Києвом, відроджуючи державу київських князів.

Першого листопада 1944 року, напередодні закінчення Другої світової війни перенісся у Божі засвіти Митрополит Андрей. Він, як біблійний Мойсей, який провадив єврейський народ до обіцяної землі, визначав шлях Української Церкви. Пишу Української Церкви без прикметника, бо до такої Митрополит Андрей змагав. Про це говорять чітко і виразно його життя, його відвідини Києва, зустріч з визначними і провідними українськими діячами, його рішуча постава в обороні нищення українських православних церков на Холмщині і Підляшші, а зокрема його відомі звернення у 1941 р. до православних ієрархів й інтелігенції у справі єдности українських Церков. На жаль, не зрозуміли щирої пастанови Митрополита Андрея у той час, а питання єдности наших Церков є актуальне і сьогодні. Ми ж одна Христова Церква між різними полюсами, які стали важливішими за основу Церкви.

Граф Роман Шептицький прийшов на світ 29 липня 1865 р. у спольщеній родині. Виростав у розкішних боярських палатах, які за своїм бажанням замінив на монастирську келію. Одягнув скромну монашу рясу і прийняв чернече ім'я Андрей Чину Отців Василіян. А згодом він же цей Чин Святого Василія Великого реформував. Будучи єпископом Станіславівської, сьогодні Івано-Франківської епархії, Слуга Божий Андрей у своєму першому посланні, з 2 серпня 1889 року писав: „Бо я Русин – Українець з діда-прадіда. А Церкву нашу та святий наш обряд полюбив цілим своїм серцем, присвятивши для Божої справи ціле своє життя" (твори, ст. 21).

Митрополит Андрей, якого основою життя була головна Божа Заповідь – Любов, став предтечею нашого релігійно-християнського відродження. Він наполегливо змагав до загоєння наших ран, до єдности розтерзанного українського народу і нашої Церкви. Він писав, „як будувати рідну хату", щоб бути справжнім господарем на своїй прадідній землі. Митрополит Андрей вже у його час активно змагав до єван-

Митрополит Андрей Шептицький

гельського: „Щоб усі були одно". Той шлях визначували, ним організовані, відомі Велеградські Конґреси, якого не збагнула, у той час, західня латинська католицька Церква, а до чого у наш час активно змагає. Цей процес, у латинській Церкві, започаткував Папа Іван XXIII і далі сьогодні наполегливо продовжує Папа Іван Павло II. На жаль, останнім часом екуменічний рух, що змагає до того, щоб усі були одно, набрав нездорових політичних вимірів, які для Слуги Божого Андрея були неприйнятні.

Признаймось до нашої вини, що й донині ми не спромоглись на належні підсумки проведеної велетенської праці на українському національному і релігійно богословському полі і не поставили на полиці бібліотек монументальної монографії про унікальне життя і багатогранну творчість Слуги Божого Андрея. Митрополит Андрей подиву гідна і неповторна постать в історії українського народу. Він не тільки записував сторінки нашої історії, але визнавав шлях Христової Церкви у гльобальному засягу на довгі, довгі роки наперед.

Коли у Европі проливалась людська кров, Митрополит Андрей, виконуючи основну Божу Заповідь – Любов, закликав „Не вбий". Митрополит Андрей писав: „Любов ближнього є основою цілого християнського життя..." „Христос називає закон любови до ближнього „своїм законом" і каже, що по тій чесноті люди пізнаватимуть, що ми є християнами...". (Митрополит Андрей Шептицький. „Документи і матеріяли, Док. ч.22, ст. 45).

Ось що пише директор Інституту юдаїки Л. Фінберг у праці Жанни Ковби у статті „Данина нашої пошани": „Постать Митрополита А. Шептицького, безумовно, одна з наймогутніших і найславніших в українській історії XX століття. Суспільством досі недостаньо оцінені і його інтелектуальна спадщина, і його організаторський талант як провідника нації. Ми не віддали ще належну данину і жертовності Митрополита та його найближчого оточення у справі рятування євреїв під час Другої світової війни. Це була винятковa мужність Митрополита Андрея...". І закінчує статтю такими словами: „Я хочу, щоб ця скромна робота стала даниною нашої пошани Великій людині – Митрополитові Андреєві Шептицькому, який і своїми текстами, і своїм життям утверджував „людяність у безодні пекла". Яке глибоко вдумливе схоплення сутнього у дії Митрополита – „людяність у безодні пекла".

Митрополит Андрей на зорі свого Богу відданого життя був свідомий незаперечної істини, щоб Українській Церкві й народові вийти на світові поля потрібна освіта, тому він спершу здобуває докторат права, а згодом, на Краківському університеті, осягає докторати з богословія і філософії. Питанню української науки й освіти присвячує багато уваги і праці. Він висилав талановитих студентів на студії поза кордони Польщі. Щоб піднести рівень освіти українських богословів з Духовної семінарії у Львові, створив Богословську Академію з мрією створення українського університету, у якому могли б навчитись не тільки студенти богословія. Мрію Слуги Божого Андрея здійснив його наслідник – Ісповідник Віри Патріярх Йосиф, який у Римі, поруч собору Св. Софії, воздвигнув Український Католицький Університет, який його випускники воскресили у княжому городі Львові. Нам сущим залишилось всесторонньо допомогти вдержати творчодіючим УКУ, який забезпечить високий морально-християнський рівень українського народу.

Слуга Божий Андрей на склоні земної мандрівки, при відході у Божі засвіти, сказав такі знамениті слова: „Легше часом кров пролити в одній хвилині ентузіязму, ніж довгі роки з трудом виконувати обов'язки, зносити спеку дня і жар сонця, злобу людей і ненависть ворогів, брак довір'я своїх і недостачу помочі від найближчих: і серед такої праці аж до кінця виконувати своє завдання, не чекаючи лаврів перед перемогою, ані винагороди перед заслугою!". Це у згущених фарбах накреслене його особисте життя. Збережім його світлу пам'ять у нашому утвердженні Українського католицького Університету у Львові.

Про зв'язок поколінь

(Слово Митрополита Андрея до молоді 1932 р.)

„Хочу вам дати змогу зрозуміти, якою помилкою у вашому житті є легковаження гадки й досвіду старших, а тому скажу вам так: як у Церкві і Християнстві, так само і в національному житті передання є підвалиною будуччини.

Нарід, що за кожним поколінням зривав би з переданням, нарід, якого кожне покоління наново починало б від себе національну працю для Батьківщини, мусів би залишатися слабою дитиною поміж іншими народами. Народи не доходять до мужеського віку працею одного покоління. На це треба довгої, важкої праці багатьох поколінь, треба зв'язку тих поколінь не тільки в найближчих ідеалах, але бодай чи не в усіх засобах, що бажають осягнути ті ідеали. Людина, бачите, дорогі, – це єство дуже дрібне і дуже немічне. І далекий від правди той, хто про себе думає, що є великим та могутнім. У наших руках лише хвилина існування нашої нації.

Якщо в тій хвилині не зв'яжемо нашої праці з тими, що були перед нами, і коли ті, що прийдуть після нас, знову свою працю, у своїх хвилинах, не зв'яжуть з нашою працею і тих, що перед нами, – тоді яку ж ціль осягне нація, хоч би й у століттях? Ви мусите з'ясувати собі, що легковаження гадки й досвіду старших є відкиненням авторитету віку й досвіду, і що упадок авторитету є завжди небезпечний. Хто відкидає авторитет старших, легко відкине авторитет батьків, а відтак і кожний інший авторитет у народі, а вкінці дійде до того, що буде відкинений авторитет Церкви, Бога і всякої етики.

Небезпека таких шляхів поведінки аж надто очевидна. Хто відкине ті авторитети, тому лишається або власний його авторитет, або авторитет його партій, або близьких йому клік. Чи ж це не веде до повної анархії?"

На шляху, прокладеному Митрополитом

ЛЬВІВ. – Інтелектуальний крок до об'єднання християнських церков зробила Українська Греко-Католицька Церква. На суд читачів та дослідників вона представила перший том монументального збірника „Митрополит Андрей Шептицький і греко-католики Росії", де вміщена екуменічна спадщина Митрополита щодо налагодження контактів з православним світом, зокрема з російським духовенством. Тут подано також документи з Державного архіву України щодо діяльності Шептицького в Росії. Переважна більшість їх датується 1899-1917 роками і вперше стала надбанням широкої громадськости.

Як зазначив ректор Українського Католицького університету Борис Ґудзяк, уміння нав'язати діялог навіть з ідейними опонентами було однією з найхарактерніших рис Митрополита. І саме завдяки його старанням УГКЦ зуміла створити в Росії свій екзархат ще на початку минулого століття. Подальші світові події не сприяли розвитку цих тенденцій. І все-таки серед розгулу реакції, воєнних дій та атеїстичних гонінь Митрополит Андрей плекав ідею екуменізму і вперто торував вузьку і тернисту стежину до істинно Христової - Єдиної церкви.

– Нам потрібно не лише гасити конфлікти, але ростити покоління, яке буде формувати стосунки і політику на міцному фундаменті історичних зв'язків і з позицій сьогодення, – наголосив Борис Ґудзяк. –І дане видання стане практичним посібником. Ним зможуть скористатись не лише студенти богословських, але й світських навчальних закладів. Не випадково на недавньому Форумі книговидавців у Львові наукова рада відзначила збірник як одну з дев'яти найкращих наукових книг, виданих у нинішньому році в Україні. Вона простежує глибинні зв'язки між народами-сусідами і беззастережно розбиває міти про ненависть УГКЦ та її найкращих синів до росіян.

Нині українським греко-католикам уже майже повністю повернуто святині та майно, і Церква займає рівне становище серед інших духовних осередків країни. Місяць тому відновили свій екзархат також греко-католики Росії. Найближчим часом під егідою УГКЦ вийдуть наступні томи досліджень та документів, де буде висвітлена екуменічна місія Митрополита Шептицького в Польщі, Німеччині та Австрії.

Відділ зовнішніх зв'язків УГКЦ

„Віють вітри, віють буйні...”

(Фльорида: гураґанне літо)

Найбільше туристів прибуває до „Соняшної Фльориди” в пізньоосінні і зимові місяці, але багато хто використовує весняні й літні, коли й ціни в готелях дешевші, і в крамницях, ресторанах та на пляжах є більше місця, а від соняшної спеки можна себе сховати чи то занурившись у воду, чи пересидіти кілька найгарячіших годин дня в охолодженому приміщенні.

Початок цьогорічного літа нічим не відрізнявся від попередніх сезонів. Всі знають, що від червня до листопада – мокрий сезон”, коли майже кожного дня під вечір бувають дощі, і час від часу може навістити гураган, який „десь там” наробить комусь-там шкоду, але це все сприймається з таким самим почуттям, як сплата податків: не любимо, трохи нарікаємо, але „переходимо до денного порядку”. Бо життя пливе.

В четвер, 12 серпня, більшість постійних жителів міста Норт-Порту, де українці становлять щонайменше десять відсотків населення, і нечисленні туристи, довіряючи телевізійним повідомленням про погоду, були певні, що наступного дня, в п'ятницю, треба сподіватися дощу і дещо сильніших вітрів, а гураган „Чарлі”, який вже кілька днів гуляв і пустошив острови в Караїбському морі, завернув в Мексиканську затоку і прямує в північному напрямку вздовж західнього узбережжя Фльориди. Може „зачепити” Фльориду десь там, яких сто миль на північ від нас... Урядові чинники видали осторогу: можна сподіватися, що сильні вітри спричинять затоплення домів близько води. Рекомендували добровільну евакуацію.

В п'ятницю „Чарлі” не послухав порад метеорологів, повернув різко вправо біля островів Каптіва і Санібел, а згодом – вліво, і з усією силою вдарив на місто Пунта Горда (Punta Gorda), а відтак на Порт Шарльот (Port Charlotte) і Аркадію (Arcadia). Просто тяжко повірити, що ці місцевості не зазнали ворожої атаки атомовими бомбами, бо цілі квартали цілковито зруйновані. З більшости будинків залишились купи сміття. Всі придорожні знаки і світла, всі таблиці з реклямами і т. п. зникли. Кілька тисяч родин, в тому числі чимало українських, опинилося без даху над головою. Багато з них втратили абсолютно все.

Фотографії, зроблені з літаків, показують цілі квартали будинків далі від зони цілковитого знищення, з дахами, покритими синіми тимчасовими плястичними матеріялами. Ці накриття не витримали довго, бо за кілька днів впали жертвою вітрів і дощів гурагану „Френсис” (Frances), який завітав до нас.

Місто Норт-Порт потерпіло найменше. Багато дахів було ушкоджено, багато дерев, кущів і квітів поламано, дехто мусітиме поправляти веранду, клітку з сіткою над басейном, бічний будинок. Тому що в багатьох кварталах міста не було електричного струму два, а то й більше днів, харчі в холодильниках зіпсувалися і їх треба було викинути. Це все, в порівнянні зі спустошенням в сусідніх місцевостях, маловажне. Українські церкви й інші установи взагалі не були ушкоджені.

Коли місяць пізніше метеорологи повідомили про близький вже третій з черги гураган „Айвен” (Ivan), то вже навіть ті, які до цього часу сиділи на місці, мовляв, „нехай діється Божа воля”, кинулися втікати з Фльориди. В результаті всі квитки на літаки були за кілька годин викуплені, полиці в крамницях, котрі не були знищені гураганами „Чарлі” і „Френсис” спорожніли, а всі дороги в напрямку на північ перетворилися в ріки автомобілів, які ледве рухалися. Бензинові станції, які не були знищені попередніми гураганами, випродали всю бензину дослівно за кілька годин. Багато людей, які не могли нікуди рушитися, панікували.

Але „Айвен” також обдурив метеорологів, обминув нас і пішов на північ, де наробив багато шкоди в околиці нашої столиці Талягасі. Не можна не згадати, що „периферійні” вітри і дощі „Айвена” знову ж таки „досипали солі до ран” тих, які найбільше вже потерпіли.

На закінчення сезону, хоч він ще фактично не закінчився, нам довелося познайомитися ще з одним гураганом на ім'я „Джін” (Jeanne). Руїнницький шлях цього гурагану простягнувся від околиці Вест Пальм Біч на східньому узбережжі, через Лейкленд (Lakeland) і Орляндо, обминаючи нашу околицю, тобто місто Норт-Порт з п'ятьма українськими церквами, і околицю, включно з усім знаною „Калабанею” у Ворм Мінерал Спрінг.

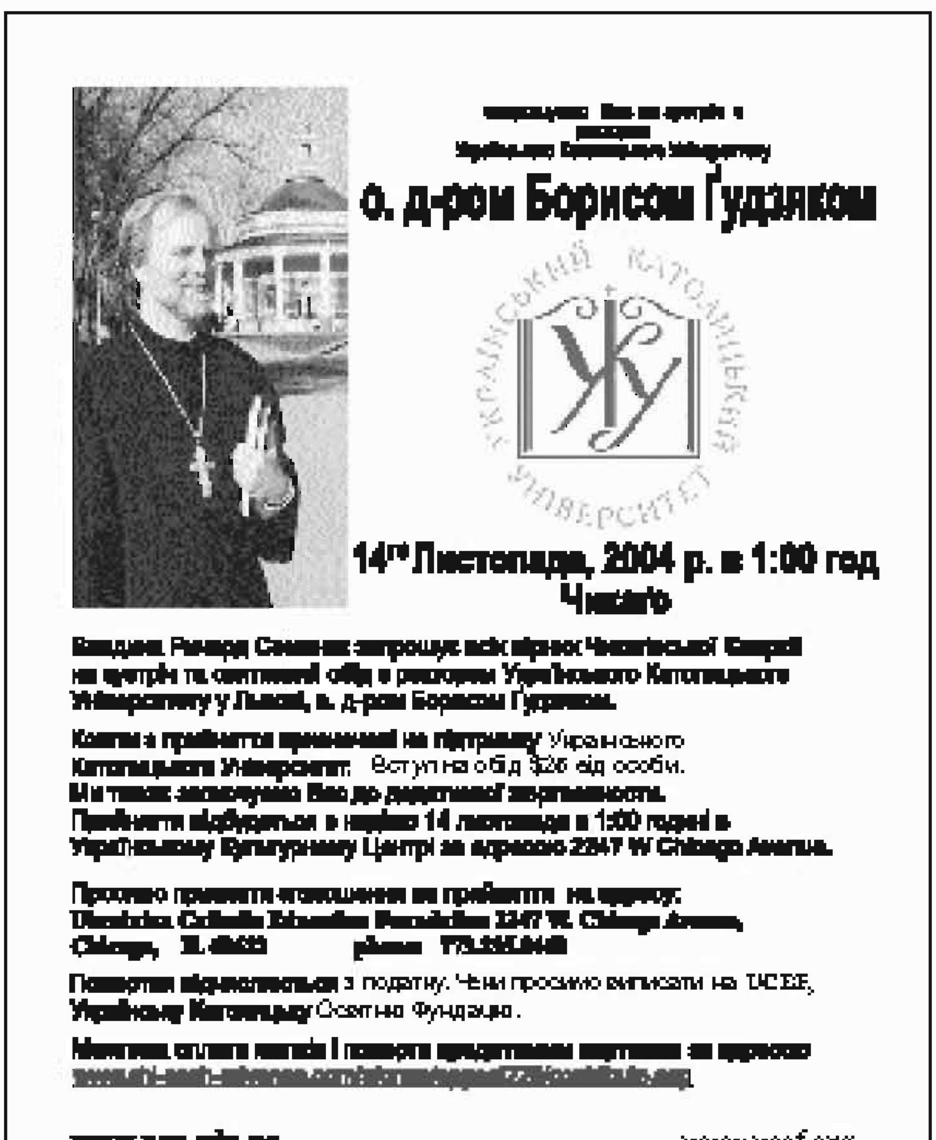
Кажуть, що теперішні діти розказуватимуть своїм внукам про історичне літо 2004 року, коли чотири страшні гурагани в шістьох тижнях знищили двадцять відсотків будинків соняшної Фльориди, включаючи школи, банки, адміністраційні будівлі, вбили близько сотні людей, і наробили багатомільярдової шкоди. Чогось подібного в цій країні не було вже понад сто літ, коли Тексас навістило було чотири гурагани в котромусь з 1890-их років. Правда, були колись, навіть не зовсім давно, гурагани, які наробили мільярдові шкоди, вбили набагато більше людей. Але чотири руїницькі гурагани в шістьох тижнях – це подія, варта уваги.

Дощенту знищені цитрусові сади позбавили тисячі найбідніших сільськогосподарських робітників, т. зв. „migrant workers”, можливости заробляти на прожиття, вже не згадуючи про значно зменшену продукцію цитрусових соків і зріст цін на них. Тисячі родин мусіли обходитися кілька тижнів без електричного струму, вживати воду, доставлену їм добровольцями Червого Хреста, і харчуватися в тимчасових їдальнях Червоного Хреста та інших добродійних організацій.

Відбудова таких міст, як Пунта Горда, Порт Шарльот і Аркадія, триватиме декілька літ.

Але життя йде вперед. Фльорида відбудовується, сонце гріє, і гостей з північних штатів, з країни Кленового Листка, і зі „старої” Европи вже видно щораз більше в крамницях, ресторанах і на дорогах.

Атанас Т. Кобрин,
Норт-Порт, Фльорида

СПИСОК ПОЖЕРТВ НА ПАТРІЯРШИЙ СОБОР
у столиці України Києві.

Цей дар в сумі 9,000 дол. ми переслали вже в руки нашого Патріярха Любомира Гузара, що саме тепер перебуває у Вашінгтоні.
Цей щедрий дар зложили парафіяни церкви Преображення Господа Нашого Ісуса Христа в Денвері, Кол.

Д-р Микола та Іванна Чировські	Темпе, Аріз.	1,000 дол.
Катерина Гаман	Денвер, Кол.	1,000
о. диякон Михайло і Софія Бозі	Лейквуд Кол.	500
мгр Орест і Антоніна Колтунюки	Лейквуд, Кол.	500
мгр Ростислав Кузьмич	Вітрідж, Кол.	500
о. Мирон Панчук	Денвер, Кол.	500
Емілія і Лаура Шарі	Денвер, Кол.	500
Олександер і Євгенія Світові	Аврора, Кол.	500
мгр Іван Венжівський	Денвер, Кол.	500
Іван і Любов Жеребецькі	Лейквуд, Кол.	500
д-р Лев і Марія Чировські	Болдер, Кол.	340
інж. Данило і Бетті Желеми	Франктавн, Кол.	300
д-р Роман і Любов Пироги	Голден, Кол.	205
Володимир Цебрій	Лейквуд, Кол.	100
Євген і Теодосія Федаки	Вітрідж, Кол.	100
Марія Фіглюс	Вітрідж, Кол.	100
Богдан і Любов Громики	Літтлетон, Кол.	100
Гелен Гусяк	Денвер, Кол.	100
Вірджінія і Ольга Кікти	Арвада, Кол.	100
Арета Колодій	Сентеніял, Кол.	100
Степан і Христина Левуси	Лейквуд, Кол.	100
мгр Марян і Олена Морозевичі	Лейквуд, Кол.	100
Марія Одежинська	Кольорадо Спрінгс, Кол.	100
Борис і Любов Орищини	Лейквуд, Кол.	100
д-р Наталія і Раджер Паркер	Евергрін, Кол.	100
Петро і Стася Романишини	Денвер, Кол.	100
Петро і Кателін Романишини, мол.	Арвада, Кол.	100
д-р Деніс Гелаґгер	Денвер, Кол.	75
Євгенія Цебрій	Лейквуд, Кол.	50
Ірина Дудик	Денвер, Кол.	50
Степанія Гусяк	Денвер, Кол.	50
Марія Хомин	Денвер, Кол.	50
Марія Макольондра	Денвер, Кол.	50
Маріян Масляк	Лейквуд, Кол.	50
Роксоляна Винар	Лейквуд, Кол.	50
Зоріяна Морозевич	Денвер, Кол.	40
Ірина Федак	Вітрідж, Кол.	30
Анна Ганчар	Лейквуд, Кол.	25
Марія Масляк	Лейквуд, Кол.	25
Софія Стебельська	Голден, Кол.	25
Данило Ткач	Енглевуд, Кол.	25
Зоріяна Бессер	Чардон, Огайо	20
Василь і Анна Черешні	Денвер, Кол.	20
Мішел Де Віво	Вітрідж, Кол.	20
Лідія Гладка	Лафаєт, Кол.	20
Євгенія Ковальська	Люїсвіл, Кол.	20
д-р Асколь д Мосійчук	Сільвер Спрінг, Мд.	20
Ольга Пасьоник	Денвер, Кол.	20
Тетяна Улітіна	Денвер, Кол.	20
	Разом:	9,000 дол.

ПОДОРОЖІ

Свята гора в Збаражі

Княже місто Збараж з початків свого заснування волинськими князями залишалось „зберсжем", тобто оберегом історичної Волині на її південних межах, за якими простелялись степи Поділля.

Старозбаразька фортеця вибудувана на одній із стрімких вершин Медоборів, разом з ланцюгом оборонних споруд вздовж них. З давніх давен Збараж був пов'язаний з головними волинськими містами Володимиром і Луцьком.

Християнське православне життя розпочали в Збаражі ще в IX–X ст. ченці-коліоти – засновники Печерського монастиря на Святій горі, що знаходиться на лівому березі Гнізни, на схід від Старозбаразького замку, та в природніх печерах Довбушової гори, що на другому березі річки.

Свята гора, починаючи з IX–X ст. аж по кінець XVIII ст., зберігала не тільки свою назву, а й до сьогодні святість місця, коли на ній постала обитель Св. Онуфрія, яка існувала до страшної руйнації її та Збаразького замку татарами 1589 року, а в 1600 році на кошти князя Івана Збаразького тут побудовано храм Преображення Господнього, що завдяки князеві Дмитрові Вишневецькому з 1682 року знову став монастирською церквою.

Перші ченці-коліоти на Святій горі з'явились ще в Методіївську добу, тобто до 992 року, коли князь Володимир Великий відновив Володимирську єпархію. Оселились вони в природних печерах на Довбушовій горі, що напроти Святої гори, одначе природні печери не так цінувались для спасіння ченцями, як власноруч викопані.

В IX-XI ст. храми Печерських монастирів були ротондні, їх взірець зберігся для нас у Зимному, біля Володимира, подібний був і в Збаражі.

Гнізна на той час була судноплавною, наповненою рибою, а навколишні ліси – грибами і ягодами, які становили вагому частину пісної їжі ченців. Тут же можна було плекати сад і доглядати бджіл.

По другій половині XI ст. збаразький Печерський монастир переноситься за новими правилами чернечого життя на поверхню. Головним призначенням іночества в Українській Православній Церкві стає власне спасіння через навернення і очищення нових вірних до Божого престолу. Вийшовши з печер, ченці засновують на Святій горі Божу обитель в ім'я св. Онуфрія.

Поруч, на захід від Святої гори, волинські князі вибудували Старозбаразьку фортецю і місто біля неї, тому головним покликанням іноків з Онуфріївського монастиря стає не скитське чернече життя, а несення світла віри Христової до вірних. Монастир Св. Онуфрія на Святій горі нагадував оборонну фортецю, бо на випадок ворожого нападу саме таким він мав бути в оборонному ланцюгу з фортечних мурів, оборонних вже, що розтягувались по вершинах гір Медобори і Верняки.

Свята гора з монастирем впродовж століть залишалася місцем масових прощ вірних до чудотворного образу преподобного Онуфрія, про чудодійну силу якого збереглось багато переказів. Прощі на Святу гору відбувались ще й в 1930-их роках минулого століття.

Кожна нова подорож до Збаража приносить мені нові відкриття. Під час останньої зустрічі разом з учнем Волинської духовної семінарії Іваном Перелюком ми оглянули все, що промовляло до нас голосом минулого.

Теплого червневого дня автобус привіз мене з Луцька до Збаража. Хата батьків Івана Перелюка примостилась під самою Старозамковою горою, поруч Гнізни. Іванові мама, тато, бабуся зустрічають мене, як рідного. З цим допитливим юнаком вирушаємо до Святої гори, що сховалась за Старозамковою.

В давнину, за розповідями старожилів, Старозамкова гора була поєднана на протилежному березі з Поповою горою широким шкіряним мостом через Гнізну, по якому на висоті кілька сот метрів переїзджав воїн на коні. Кам'яні брили та побита цегла свідчать про масивність будівництва на горі та під нею. Входи до печер та підземні ходи були засипані селянами Старого Збаража та Залужжя, щоб не присипало дітей, які з цікавості заходили надто далеко під гору.

Неповторної краси храм Преображення Господнього (1600 р.) на Святій горі особливо прекрасний саме з північної сторони. Святиня гармонійно вписується в природнє середовище, доповнює його своєю красою, єднає цю святу землю з небом.

Підходимо до місця, де стояли монастирські будівлі. Добре збереглися їх фундаменти, але, на превеликий жаль, вони заросли травою, дрібними кущами, а їх слід було б добре обстежити і законсервувати. Посередині фундаментів височіють залізобетонні електричні стовпи – гідні, за більшовицькими мірками, „пам'ятні знаки". Південніше від монастирських фундаментів – скульптурне зображення Св. Онуфрія, який прямує до кам'яного хреста – пам'ятника до 400-річчя храму.

З південної сторони храму, під соснами, два монументальні кам'яні хрести з осілими до землі раменами. З одного з них місцеві атеїсти збили верхівку.

Через Залужжя йдемо до Довбушевої (Виноградної) гори. Крутими стежками піднімаємось до печер. Вони – природні, мають великі розміри і в минулому були сховищем для гнаних, переслідуваних. З Довбушевої гори оглядаємо Святу гору з храмом Преображення Господнього на ній, Старозамкову гору з хрестом-пам'ятником на вершині. Вони були вицілувані теплим промінням сонця, яке вже схилялось до заходу.

Залишаю Збараж з твердою вірою в його воскресіння і святість гір, на яких і під якими були монастирі і храми, в яких молились наші предки, а слова тих вікових молитов передали нам як найбільший скарб, який маємо зберігати і примножувати.

Володимир Рожко

Statement of Ownership, Management, and Circulation

Instructions to Publishers

НОВІ ВИДАННЯ

Альбом „Поштові марки України-2003"

Видавництво „Марка України" випустило ошатний альбом „Поштові марки України-2003", в якому вміщено ілюстрації поштових марок 2003 року, на котрих розміщені у спеціяльних кріпленнях самі марки, подано статті, що розкривають тематику і зміст випущених марок. Тексти (автор – Олександер Білоус) подано українською і англійською мовами. Текст про Б. Гмирю підготувала Ганна Принц. Над оформленням і випуском альбому працювали А. Базилевич, О. Штапло, О. Базилевич, С. Бондар, Л. Білоус. Директор видавництва Валентина Худолій розповіла, що цей альбом був першим, але вже готується альбом про марки 2004 року, наступні видавничі роки теж матимуть такі видання. Готується також альбом „Гетьмани України на поштових марках".

З питань придбання альбому слід звертатися на адресу видавництва: „Марка України", Хрещатик, 22, Київ, 01001 Ukraine. Тел.: (380-44) 229-2182. Електронна адреса: markaua@ukr.net

Подаємо статтю про український народний одяг з нового альбому.

На марках – український народний одяг

Малюнок з книги про марки

Кожен народ загалом оцінює свій одяг як найдосконаліший і найкращий з огляду на традицію виробничих процесів і природно-кліматичних умов. На формування українського національного одягу мав вплив ряд факторів: культурна спадщина предків – традиції побуту, звичаї та обряди, а також вплив сусідніх культур внаслідок історичних взаємин і, звичайно, мистецькі здібності. Окрім прямого функціонального значення, одяг набув статусу прикладного мистецтва, став фактором матеріяльної і духовної культури, а також яскравим елементом ідентифікації етносу. Народне вбрання, як і мова, є найважливішою етнічною ознакою. Якщо людина вдягнута у національний стрій, ми можемо відразу визначити – японець це чи китаєць, грузин чи турок, українець чи росіянин.

Формування українського національного одягу відбувалося протягом багатьох століть і досягло вершин народної творчості, яка заворожує різнобарв'ям і вишуканістю водночас. Фахівці вважають основою його мистецького стилю – бароко. Загальнохарактерною рисою українського традиційного одягу є декоративна мальовничість, у якій ніби змагаються жителі різних реґіонів.

Якщо розглянути усе розмаїття українського національного одягу усіх реґіонів України, то створиться враження, що це одяг різних народів. І тут так само легко відрізнити подолянина від гуцула, лемка від поліщука, бойка від жителя Наддніпрянщини. Ця відмінність залежить від двох причин: природні умови місцевості та запозичення у сусідів. Вплив культури одягу інших народів природно є найбільшим у пограничних районах. Наприклад, для народного одягу Волині і частини Поділля характерні довгі свитки, обшиті кольоровими стрічками та смугасті спідниці, які є елементом також польського одягу; у лемків, що межують зі словаками, бачимо жіночі легкі сукні і широкі білі покриття голови, а чоловіки носять чуги – верхній одяг з фальшивими рукавами. Особливо заворожує вишуканим блиском вбрання гуцулів. Тут і хутрянці-кептарі, короткі свитки-гуні і знамениті гуцульські манто з оздобами із шкіри і металевими гудзиками. Багато запозичили вони від мадярів та південних слов'ян. У їх сусідів – бойків стрій оздоблений набагато скромніше, в них мало й запозичень.

Найменше запозичень мають райони, що межують з Росією, оскільки тоді вона не мала культурних впливів на Україну, навпаки – сама зазнавала українського впливу. Крім того, Київщина, Чернігівщина, Полтавщина та Запоріжжя, що належали до Гетьманщини та Запорізької Січі – протягом історії мали найдовший період самостійного культурного розвитку, тут найкраще розвивалися всі види національного мистецтва. Саме тому національний одяг тут зберігся у найбільш самобутній чистоті, а отже найбільше асоціюється з поняттям „український національний одяг".

Продовжуючи серію „Український народний одяг", видавництво „Марка України" видало черговий бльок із шести марок, що представляють реґіональні шати Харківщини, Сумщини і Донеччини. Змальовані сцени народних свят і звичаїв, які нерозрізнено пов'язані з національним костюмом, переконують ще раз, яку надзвичайну ролю відігравав традиційний одяг у духовному бутті українців.

Сьогодні можна часто побачити народний одяг на сцені під час виступів фольклорних колективів. Але чи дійсно це народне українське вбрання? Ми часто й не здогадуємося, що вводимося в оману, бо частіше вбрання артистів буває далеке від народних першооснов. Уніфіковані фабричні костюми дуже приблизно дотримуються традицій справжнього народного вбрання, яке створили протягом віків наші предки.

А між тим народне вбрання відбивало світогляд нації, містило в собі певний код і

Сторінка з нового альбому

систему символів. Знаючи правдиві традиції українського національного одягу, можна доторкнутися до духовного світу українців минулих епох. Бо народне вбрання тісно пов'язане з ним. Народне вбрання – це не просто одяг, це – твір декоративно-прикладного мистецтва, яке в свою чергу, оспіване і відбите в іншому знаменитому нашому виді творчості – народних піснях. З пісенного фольклору видно, якого важливого значення надавали наші предки виготовленню і оздобленню одягу. Цим здебільшого займалися жінки, які власноруч „вдягали" себе і родину. У минулому виготовлення одягу з домотканого полотна й сукна було звичним явищем. Майже в кожній сільській хаті стояв ткацький верстат. Дівчата змалку вчилися ткати, прясти, вишивати. Цим вони займалися, сидячи в колі подруг на вечорницях, або вдома в самоті, але при цьому завжди співаючи. Мабуть тоді й народилися ці пісні:

У неділю не гуляла,
Та на шовки заробляла,
Та хусточку вишивала,
Вишиваючи, співала.

Дівчата часто вишивали сорочки своїм коханим. Так вони виказували свої почуття:

Купи, мати, за три копи голку,
За чотири золотії червоного шовку,
А за того рубльовика
мальовані п'яльця,
Щоб вишити козакові
червоні рукавця
Шовком шила, шовком шила,
золотом рубила,
А для того миленького,
що я полюбила.

Вишивання хустини чи сорочки займало не один день, а то й тиждень. Майстриня під час роботи думала про близьку людину, для якої працювала, вкладала душу, талант, захоплювалася мріями. Тому цей одяг виходив за рамки ужиткування, в ньому було закладене і символічне значення.

Спогади, які відтворюють добу

Орест Корчак-Городиський. „Спогади з життя. Східній фронт 1941–1943 рр.". Ч. 2. Львів. 2003 рік, 318 стор.Книжку можна придбати за 17 долярів – включно з пересилкою – за адресою: Orest Horodysky, 6228 W. Giddings St., Chicago, IL 60630.

Спогади О. Городиського мало подібні до тих, які, звичайно, пишуть і видають останнім часом еміґрантські автори в Україні, бо там дешевше і, таким чином, можна увійти в „літературу". Спогади Корчака-Городиського не є тільки особистими переживаннями, описом місць і людей, подій Другої світової війни, але й глибшим відкриванням автором досі невідомих йому країв, людей, соціяльних груп, мало помітних випадків, людської психології, на тлі яких проходила драма останньої світової війни.

Не настільки О. Городиський цікавиться війною, битвами, зброєю, воєнною машиною, як всім тим, що є поза цими елементами – народом, освітньою працею, колгоспами і розподілом землі, поглядами людей, релігійною ситуацією, рівнем життя, залишками совєтщини і німецькою окупаційною політикою. Все це автор робив як скромний перекладач при окупаційних військах. Таких „перекладачів"-українців було небагато. Автор зголосився добровільно в їхні ряди і провів два повних роки звичайним перекладачем при німецьких місцевих командатурах в тилу армії, в німецькій уніформі.

З групи кільканадцятьох перекладачів на відтинку, де був він, частина відпала, опинилася поза службою. Між собою окремі перекладачі утримували контакт, віднаходили зв'язок з іншими, обмінювалися власним досвідом. Утримували вони зв'язок, радилися на рівні приватної ініціятиви і за власною відповідальністю. О. Городиський провадив свою діяльність (поза службовою) з власної ініціятиви. Він не був пов'язаний з жодною організацією і жодна підпільна похідна група, які провадили подібну діяльність, за неї не відповідала та її не контролювала. Поштовий зв'язок і посилка листів та книжок з Генеральної губернії та зі Львова (д-р Р. Смик й інші), кореспонденція з України, листування з друзями в Німеччині, Кракові, Празі доповнювали цю мережу інформації.

Цікавими були зустрічі з іншим „добровільним" перекладачем – Юрієм Бурґгардтом-Кленом. „Спогади" доповнюють біографію видатного поета додатковими деталями. Комендатура, в якій служив О. Городиський, перебувала в Проскурові, Кременчуку, Полтаві, Луганську, Лозовій, Знаменівці, Павлограді, Таганрозі, Маріюполі, Дніпропетровську, Львові, Станиславові та інших містах. Серед людей на східніх землях, з якими зустрічався автор, помітні були проф. Борковський, проф. Базилевич, Крамаренко, Данилишин, щоб згадати тільки найважливіших. Були це щирі українські діячі, готові працювати на народній ниві. Більшість з них служила в адміністрації, працювала в „Просвіті", пресі, сподіваючися послужити свому народові, а потім поплатилася за це стратами, втечею у невідоме. А про тих, що залишилися під окупацією, мало знаємо. Вони стали жертвами репресій.

Оповідає нам О. Городиський про свої малі ініціятиви з піднесення національної свідомости – читання лекцій з історії України, ширення західньоукраїнського досвіду боротьби з польською перевагою. Відновлення національної пам'яті, чи то в позитивному сенсі – пригадка визвольних змагань, чи в неґативному – досвід голоду і репресії всього українського відродження – були постійними темами в зустрічі і розмовах з українцями. Цікавила автора відновлена і прийнята населенням церква, мінімальні прояви національного життя під німецькою окупацією (дозвіл на відкриття церков різних юрисдикцій). На цьому тлі вели гру представники окупаційної влади та їх посібники – від російських шовіністів до німецьких поселенців, яких між „перекладачами" була більшість.

Автор наводить приклади, що й серед німецьких старшин не всі були однієї думки щодо населення і ролі німців на окупованих землях. Успіхи совєтської політики в нав'язанні населенню просовєтських симпатій належить розглядати в пляні пропаґанди. Молоді люди „ішли в партизани", щоб змити з себе звинувачення у співпраці з окупантом. Тільки у випадку аґентів, залишених в запіллі ворога або присланих із Росії можна говорити про певний ідеалізм протинімецької боротьби. Решта просто не мала іншого виходу.

Спогади О. Городиського пригадують нам складну дійсність і трагедію народу, сліди якої відчуваються й сьогодні. В цьому полягає велика вартість саме таких спогадів і спостережень автора.

Василь Маркусь,
Чикаґо

* * *

Книжка Ореста Корчака-Городиського – це щоденник воєнного перекладача в німецькій армії під час війни з більшовиками у 1941–1943 роках На початку війни німці не мали відповідної кількости своїх громадян, що володіли б російською чи українською мовами. І тому вони напередодні війни „мобілізували" багато українців, переважно студентів з Генерального губернаторства, користуючись посередництвом українських установ і організацій. Згодом, при кінці 1941 року і в 1942 році, німецькі збройні сили брали перекладачами німців з-над Волги, які заподіяли багато шкоди. Ці нові перекладачі з так званих повольських німців і представників балтійських народів послуговувались виключно російською мовою і швидко знаходили спільну мову з російським шовіністичним елементом.

Ще пізніше німці почали набирати перекладачів з „фольксдойчів" і з колишніх вояків Червоної армії. Такі перекладачі, головно місцеві, використовували своє становище, наживаючись награбаним добром, часто полагоджували свої особисті порахунки і запопадливо допомагали німцям у їхній злочинній діяльності. Тому українським перекладачам було дуже тяжко виконувати свою працю.

Перебуваючи в східніх областях, дуже зрусифікованих, вони зустрічали різних людей. Були між ними щирі українські патріоти, були й такі, що розмовляли російською мовою, але вважали себе українцями. Вони радо помагали перекладачам в праці над усвідомленням зрусифікованого населення. Такі заходи, зустрічі, імпрези відбувалися за дозволом німецької влади, після докладної контролі програми, перекладеної на німецьку мову. Траплялися випадки доносів, що мовляв, такі акції – протинімецькі, а це загрожувало розстрілом.

На початку війни серед перекладачів було багато свідомих українців, а під кінець 1943 року їх вже майже не залишилося. Чимало їх загинуло, деякі одержали відзначення за відвагу, інших знищило ґестапо – саме за їхню усвідомлюючу працю серед населення. Майже кожний з них використовував нагоду зробити щось корисного для українського населення. Авторові у цій акції були дуже помічними його приятелі Роман Смик, Всеволод Лемеха та багато інших, постачаючи книжки і українську пресу, зокрема „Краківські Вісті", „Станиславівське Слово" тощо.

З просуванням німецьких військ на схід авторові довелося бути в різних місцевостях – в Проскурові, Одесі, Павлограді, Полтаві, Нікополі, Таганрозі, Знаменівці, Лозовій, Луганську, над Озівським морем. Весь час по дорозі стрічали валки втікачів, поодинці, чи гуртами, що йшли з мішками на плечах, або „тачку", яку попихали жінки, з останками свого добра.

Німецький персонал був різний. Були культурні старшини, які помагали перекладачам у їхній праці, але були й невіглаcи, які всіляко зневажали українців.

Незвичайно цікаво згадує автор про зустрічі і спільні переживання з поетом Юрієм Кленом (Освальдом Бурггартом), який теж перебував у відділі „дольмечерів" в німецькій армії. Ю. Клена страшенно обурювала несамовита політика німців, зокрема Гітлера.

Вже тоді Клен передбачав поразку Німеччини. Правдоподібно, що його перебування і переживання в Україні дали йому мотиви і сюжет до геніяльної історичної епопеї „Попіл імперій".

На сторінці 291 вкралася помилка, яка не зменшує вартости книжки. Замість Романа має бути – Ярослав Барановський.

Д-р Р. Барановський,
Кергонксон, Н. Й.

СПОРТ

Футбол

Ліга чемпіонів

Донецький „Шахтар" у розіграші нинішньої Ліґи чемпіонів здобув свої перші точки, отримав першу перемогу та забив перші ґолі. 20 жовтня на стадіоні „Олімпійський" у Донецьку з рахунком 3:0 був розгромлений шотландський „Селтік". Всі три м'ячі на свій рахунок записали бразільські леґіонери команди. Двічі відзначився Матузалем та одного разу ворота шотландців вразив Брандау.

Група F

Турнірне положення:

1.	„Мілян"	- 9 точок
2.	„Барселона"	- 6
3.	„Шахтар"	- 3
4.	„Селтік"	- 0

Чаша УЕФА

Бельгійському „Брюгге" надовго запам'ятаються візити до України в нинішньому році. Після програшу донецькому „Шахтарю" в серпні ця команда програла 20 жовтня дніпропетровському „Дніпру"з рахунком 3:2. Після перемог донецького „Шахтаря" та дніпропетровського „Дніпра" Україна в листі коефіцієнтів УЕФА закріпилася на 13-му місці.

Результати змагань першого кола

Група С

1.	„Сарагоса"	- 3
2.	„Дніпро"	- 2
3.	„Австрія"	- 0
4.	„Брюгге"	- 0
5.	„Утрехт"	- 0

НЕВМИРУЩИЙ ЛИСТОПАД

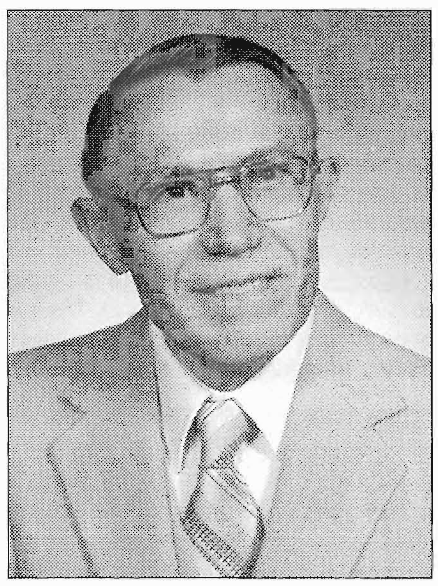
Молодим вояцтвом
розцвіла Маківка Гора
в Україну завітала
дозріла пора!

На ім'я їй – спрага ВОЛІ,
Двигнути Державу з кайдан і недолі
Жертовником крови лицарських синів
Хоробрий дар Україні Героїнь Матерів!

Ірина Захарків – „Зібрані Твори", стор. 189

Григорій і Теодозія Стельмах

Остап Захарків

* 1924 *Нестор Стельмах* + 1958

З Поклоном Невмирущому Листопаду
та в пам'ять моїх найдорожчих

МУЖА – ОСТАПА,

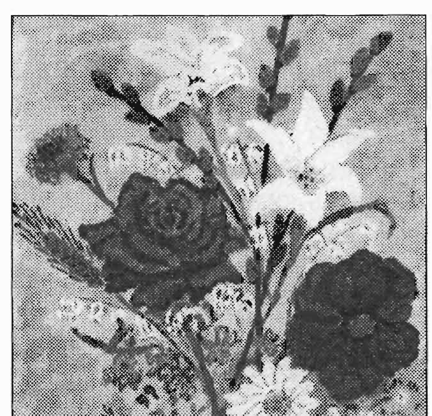
БАТЬКІВ – ГРИГОРІЯ, Хор. УСС-ів ,

який був учасником перебрання міста Львова від австрійської влади 1 листопада 1918 р. і був ранений в обидві ноги та

ТЕОДОЗІЇ, Головної Секр. Суду Вільної України – Вишнівчик 1918-19 рр. і

БРАТА – НЕСТОРА, Старшини УПА липень * 1924 – +1958

СТЕЛЬМАХІВ

Квіти України. Ірина Захарків 1975

СКЛАДАЮ 1.000 дол. (ОДНУ ТИСЯЧУ ДОЛ.) ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ НА РУКИ Д-РА АСКОЛЬДА ЛОЗИНСЬКОГО, ПРЕЗИДЕНТА СКУ-УККА, ЯК ЗРАЗОК НЕСКОРЕНОГО ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ.

ІРИНА ЗАХАРКІВ

Ділимося сумною вісткою, що в четвер,
21 жовтня 2004 р. Бог покликав у вічність нашу
МАМУ, БАБЦЮ і ПРАБАБЦЮ

бл. п.

ГЕЛЕНУ ҐОЛЬ

нар. 5 липня 1913 р. в Україні.

ПАРАСТАС відбувся 24 жовтня о год. 6:00 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин. Похорон відбувся в понеділок, 25 жовтня о год. 9:30 ранку в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж., а опісля поховання на українському цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Просимо про молитви за вічний спокій Її душі!

В глибокому смутку залишилися:

син	– БОГДАН
дочка	– ТАМАРА з мужем ЯРОСЛАВОМ
внуки	– БОГДАН з дружиною КІМ
	– ДАНИЛО з дружиною ШЕРИЛЬ
	– СТЕФАН з дружиною ДЕБОРАГ
правнучки	– ДЖЕНІФЕР і ОЛІВІЯ
правнуки	– СТЕФАН, ДАНИЛО, КАЙЛІ.

Вічна Їй пам'ять!

У смутку повідомляємо, що в суботу, 23 жовтня 2004 р. в Palisades, NY відійшов у вічність

бл. п.

БОГДАН ГАМЕРСЬКИЙ

нар. в 1933 р.

Був членом української католицької церкви св. Павла в Ramsey і архітектурним ілюстратором для Rambusch Company в Джерзі Сиrі, Н. Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 28 жовтня 2004 р. о год. 10 ранку в українській католицькій церкві св. Павла в Рамсей. Похований на українському католицькому цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Залишилися у смутку:

дружина	– ОРЕСТА Т. з дому ПЕЛЕНСЬКА
діти	– РОМА ДЕЙЛ з чоловіком АНТОНІ
	– АЛЕКСАНДРА ПЕСТАНА з чоловіком БРЕДЛІ
внуки	– АЛЕКСАНДЕР і АДРІЯНА
сестра	– ЕВА САХАРУК

Вічна Йому пам'ять!

В пам'ять Покійного можна складати датки на Союз Українок Америки, UNWLA ORPHANS FUND, 203 2nd Ave., NYC 10003 або на Українську Католицьку Фундацію, 2247 W Chicago Ave., Chicago, IL 60622.

Співчуття і спомини та признання просимо пересилати на www.vanemburghsneider.com

---

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН БАРАНИК член 472 Відд. Т-ва Пласт у Чикаго. Помер 17 січня 2002 р. на 87-му році життя. Нар. в 1914 р. в Україні. Залишив у глибокому смутку дружину Ірену, сина Ореста з дружиною і двома донями. Похорон відбувся 19 січня 2002 р. на цвинтарі св. Миколая в Чикаго, Іл.

Вічна Йому пам'ять!

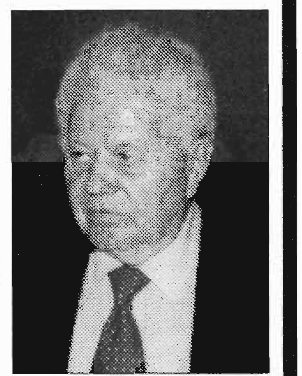
Секретар

АНДРІЙ КАШИНСЬКИЙ член 16 Відд. Т-ва „Просвіта" в Спрінг Валей, Н. Й. Помер 30 липня 2004 р. на 84-му році життя. Нар. в 1920 р. в Montvale, NJ. Членом УНС став в 1937 р. Залишив у глибокому смутку сестер Алісу і Катерину, 12 племінників і племінниць. Похорон відбувся 3 серпня 2004 р. на цвинтарі св. Антонія в Nanuet, NY.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

УПРАВА ФУНДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ в США
з осідком у Ню-Йорку
ділиться сумною вісткою, що 13 жовтня 2004 р.
відійшов у вічність Фундатор Фундації УВУ

св. п.

МИКОЛА БОЙЧУК

Св. п. Микола і Марія Бойчуки є також фундаторами трьох будинків в Бразилії в Прудентополі для дітей дошкільного, шкільного віку та сиріт.

Ці будинки були споруджені в 1990 р. Фундацією УВУ. Вони є під про-текторатом Єпископа Єфрема Кривого та катехиток „Серця Христового".

ПОХОРОН св. п. Миколи Бойчука відбувся 16 жовтня 2004 р. на цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Управа Фундації УВУ висловлює глибоке співчуття синові СТЕФАНОВІ з родиною, внукам і правнукам, ближчій і дальшій родині Покійного та його приятелям.

Вічна Йому пам'ять!

УПРАВА ФУНДАЦІЇ УВУ

У П'ЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ЗАСВІТИ
нашої найдорожчої і незабутньої
ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБЦІ

бл. п.

ЛІДІЇ К. ҐЕЧА

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в українських католицьких і греко-католицьких церквах:

7 листопада 2004 р.

в церкві Різдва Пречистої Діви Марії, Ню-Бранзвик,
о год. 11:00 ранку;
в греко-католицькій церкві в Самборі, Україна.

Про молитви за спокій душі покійної Лідії у великому смутку просять:

муж	– ДАМЯН
син	– СТЕПАН з дружиною ЛІНДОЮ
дочки	– МАРІЙКА з мужем ЛЕСИКОМ
	– ДАРЦЯ з мужем РОБЕРТОМ
	– ОКСАНА з мужем ОРЕСТОМ
внуки	– МАРК, СТЕФА, СИДНІ, РОМАН і ТЕСА
племінник	– БОГДАН КОЛЦУН з родиною
племінниці	– ЛЕВКА і СЛАВКА.

Ділимося сумною вісткою, що 26 жовтня 2004 р. на 81-му році життя відійшов у вічність наш найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО і ДІДО

бл. п.

ІВАН НАГОРНЯК

нар. 27 липня 1924 р. в Рогатині, Україна.

ПАРАСТАС відбувся в четвер, 28 жовтня 2004 р. о год. 2:30 по пол., в похоронному заведенні Quinn Hopping, Томс Рівер, Н.Дж.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в п'ятницю, 29 жовтня о год. 10 ранку в українській католицькій церкві св. Стефана у Томс Рівер, Н.Дж.

У глибокому смутку залишилися:

дружина	– НАДЯ
син	– СТЕФАН з дружиною ТАНЕЮ
дочка	– КАТЕРИНА з мужем МАРКОМ
внуки	– ЙОСИФ, ХРИСТИНА, СТЕФАН, ЛІДА, АЛЕКСАНДРА і МАРКО

та ближча і дальша родина в Америці і Україні.

Вічна Йому пам'ять!

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ „ДУМКА" В НЮ-ЙОРКУ ділиться сумною вісткою з теперішніми і колишніми членами хору та цілою українською громадою, що в суботу, 2 жовтня 2004 р. несподівано відійшла у вічність

бл. п.

ІРИНА ЗАКАЛЯК

активна і взірцева хористка

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в українській католицькій церкві св. Юра в Н. Й., а відтак на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Родині Покійної висловлюємо наші щирі співчуття.

Вічна Їй пам'ять!

УПРАВА І ЧЛЕНИ ХОРУ „ДУМКА"

В глибокому смутку ділимося болючою вісткою з родиною, приятелями, знайомими і колишніми учнями, що в п'ятницю, 22 жовтня 2004 р. відійшла у Божу вічність на 82 році життя наша найдорожча СЕСТРА і ТЕТА

бл. п.

ОЛЕНА (ГАЛЯ) КЛИМ

нар. 14 березня 1922 р. в Тернополі.

Довголітня вчителька кл. фортепіяну в УМІ, відділ Нюарк-Ірвінгтон, автор скриптів теоретичного навчання музики.

ПАРАСТАС був відправлений в четвер, 28 жовтня, о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніон, Н.Дж. Відвідини того ж дня від год. 5 веч.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в п'ятницю, 29 жовтня о год. 9:30 ранку в українській католицькій церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, а відтак на українському цвинтарі св. Андрія Первозваного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишились в глибокому смутку:

сестра – ОКСАНА КЛИМ-ВОЛЧУК
сестрінки – МАРТА ВОЛЧУК-ЧАРТОРИСЬКА з мужем СВЯТОСЛАВОМ і донечкою КАТРУСЕЮ
– ІГОР ВОЛЧУК з дружиною ЕМІ і донями АНІКОЮ і ЕВОЮ
племінниці – ВІРА БЕКЕСЕВИЧ з родиною
– МИРОСЛАВА ХАМЛАЙ з родиною в Україні
опікунка Покійної – ЯРОСЛАВА КРИВДЮК.

Хай пам'ять про Галю залишиться в наших серцях назавжди!

Ділимося сумною вісткою, що в четвер, 7 жовтня 2004 р. на 81-му році життя помер у Монтреалі наш найдорожчий БРАТ і ДЯДЬКО

бл. п.

ТАРАС ТУРЧЕНЮК

Похорон відбувся 12 жовтня з катедри св. Софії на цвинтар Mount Royal.

У глибокому смутку залишилися:

сестри – СУЗАННА КАЗАНІВСЬКА з мужем ОРЕСТОМ
– ГАЛИНА ЩЕРБАНЮК з мужем д-р ГРИГОРІЄМ
– ІРИНА ТУРЧЕНЮК
брат – БОГДАН ТУРЧЕНЮК з дружиною ХРИСТИНОЮ
племінники – д-р ЛЕВ КАЗАНІВСЬКИЙ з дружиною ІРЕНОЮ і дітьми МАТЕЄМ і ДАНИЛОМ
– д-р АНДРІЙ КАЗАНІВСЬКИЙ з дружиною ЛЮБОЮ і дітьми МАРКІЯНОМ, ВІРОЮ і АНДРЕЄЮ
– д-р ЮРІЙ ЩЕРБАНЮК з дружиною ЯРОСЛАВОЮ
– д-р МАРІЯ СОСЕНКО з мужем ОЛЕСЕМ і дітьми ЛЕСИКОМ, ТЕРЕСОЮ І МИКОЛОЮ
– НАТАЛКА ТУРЧЕНЮК з дітьми: НІНОЮ і НІКІ
– ОДАРКА БЕГЕЙ з мужем ЕВСТАХІЄМ і дітьми МАРКОМ, ЛЕСИКОМ і СОФІЙКОЮ
– ДМИТРИК ТУРЧЕНЮК з дружиною ЛАРИСОЮ і дітьми ІРУСЕЮ, ЯКОВОМ та ІВАНОМ
– МАЛАНКА ТУРЧЕНЮК з мужем ПАТРИКОМ HAGGINS і дітьми ГАНУСЕЮ, ЛЕВЧИКОМ і ЛУКОЮ

та ближча і дальша рідня в Україні.

Вічна Йому пам'ять!

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТИТУТ АМЕРИКИ з глибоким смутком повідомляє керівників відділів, вчителів, учнів, батьків і все українське громадянство, що 22 жовтня 2004 р. відійшла у вічність в домі своєї сестри Оксани в Чері Гилс, Н. Дж.

бл. п.

ГАЛЯ КЛИМ

піяністка і педагог.

Студіювала у Вищому музичному інституті ім. Лисенка в Тернополі, опісля у Львові в кл. В. Барвінського, абсольвентка музичної академії в Мюнхені, член учительського збору від початку існування УМІ – 1952 р., довголітній керівник відділу УМІ в Ірвінгтоні, автор скриптів теоретичних предметів з музики, член американської організації „Music Educators Association of New Jersey, Inc."

Опечаленій сестрі ОКСАНІ ВОЛЧУК з РОДИНОЮ висловлюємо найщиріші співчуття.

ПРЕЗИДІЯ УМІ

Ділимося сумною вісткою з рідними і знайомими, що дня 17 жовтня 2004 р. відійшла у вічність наша найдорожча ДРУЖИНА і ТЕТА

бл. п.

ОКСАНА ІВАННА із СІЯКІВ-ЩУРОВА

ПАНАХИДА відбулася дня 20 жовтня в похоронному заведенні Петра Яреми при 7-ій вул. в Ню-Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 21 жовтня в церкві св. Юра в Ню-Йорку.

Про молитви за Покійну просять:

муж – ЛЕВ ЩУР
племінники – БОГДАН БОРДУН з родиною
– ОЛЕКСАНДЕР БОВАНКО
– о. ТАДЕЙ ШИДЛОВСЬКИЙ
– МАРТА ТУШЕК з родиною
– о. диякон НЕСТОР ЮРЧУК з родиною

та дальша і ближча родина в Америці, Канаді і Україні.

Вічна Їй пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 10 жовтня 2004 р. відійшов від нас у вічність наш найдорожчий МУЖ, ТАТО і ДІДО

бл. п.

ТЕОДОР ГЛУХОВЕЦЬКИЙ

нар. в Щирці, біля Львова.

В глибокому смутку залишилися:

дружина – МАРІЙКА
сини – ЮРКО з дружиною ЛОРОЮ
– ІВАСЬ з дружиною ШЕЛІ
внуки – БРАНДОН, РЕНЕ, МАРИСА і ЮЛЯ

та ближча і дальша родина в Америці, Канаді, Україні, Франції і Польщі.

Вічна Йому пам'ять!